

ความไม่เสถียรจากความแตกต่างของการไหลในปฏิกรณ์แบบอัดแน่น ในสถานะที่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา

Differential Flow Instability in Packed-bed reactors in the Presence of Catalyst Deactivation

คำนำ

เครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น (packed bed reactor หรือ PBR) เป็นเครื่องปฏิกรณ์เคมี ซึ่งถูกใช้อย่างแพร่หลายทั้งในอุตสาหกรรมเคมีและปิโตรเคมี ตัวอย่างเช่น hydrogenation of paraffin, partial oxidation of methyl cyclohexane, oxidation of carbon monoxide ปฏิกรณ์เหล่านี้ถูกออกแบบการทำงานในสภาวะคงตัว แต่ในความเป็นจริงการที่จะทำให้ระบบอยู่ในสภาวะคงตัวตลอดนั้นทำได้ยาก สาเหตุจากการถูกรบกวนจากปัจจัยภายในและภายนอก (ปัจจัยภายใน ได้แก่ อัตราการไหลของสารป้อน ส่วนปัจจัยภายนอกเวลา ได้แก่ ตอนเปิด-ปิดเครื่อง หรือเปลี่ยนอัตราการไหลของสารป้อน) เครื่องปฏิกรณ์เหล่านี้มีพลวัตพฤติกรรมที่ค่อนข้างซับซ้อน (complex dynamic features) และยังไม่สามารถทำนายได้ด้วยแบบจำลองอย่างง่ายสำหรับสภาวะคงตัว การวิเคราะห์พฤติกรรมของระบบเหล่านี้ทำได้ค่อนข้างยากเนื่องจากเป็นระบบที่มีความสัมพันธ์ไม่เป็นเชิงเส้นสูง ความไม่เสถียรภาพเป็นตัวอย่างของปัญหาสภาวะคงตัวในปฏิกิริยาคายความร้อน การทำงานในสภาวะที่ไม่คงตัวของเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่นส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางความร้อนที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจเกี่ยวกับความไม่เสถียรภาพและพลวัตพฤติกรรมในเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น ยังคงต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเหล่านี้ได้แก่ คลื่นความร้อนก่อนสิ้นสุดปฏิกิริยา (pre-extinction waves), ผลของการกำทอน (resonance effect), wrong-way behavior (Crider and Foss 1966), differential-flow instability (Yakhnin *et al* 1995), chaotic behavior, traveling waves, bifurcation behavior (Jensen and Ray, 1982) ความเข้าใจในปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาความน่าเชื่อถือของระบบการควบคุมเครื่องปฏิกรณ์ (Jaree *et al* 2001)

มีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมตอบสนองของปฏิกรณ์แบบอัดแน่นเมื่อมีการรบกวนของปัจจัยภายนอก เช่น อุณหภูมิ ความเข้มข้น หรืออัตราการไหลของสารป้อน พฤติกรรมทางความร้อนของปฏิกรณ์ชนิดนี้มักถูกอธิบายด้วยทฤษฎี (DIFI) อันเป็นผลมาจากความ

แตกต่างทางความเร็วของคลื่นความร้อนและความเร็วของคลื่นโมเลกุล (Rovinsky *et al* 1992) โดยความเร็วของคลื่นโมเลกุลจะเท่ากับความเร็วของอัตราการไหลของสารป้อนที่เข้า แต่ความเร็วของคลื่นความร้อนจะช้ากว่าเพราะถูกเพื่อกิ่งในปฏิกรณ์ดูดซับความร้อนเอาไว้ และเมื่อตัวกระตุ้นหรือคลื่นโมเลกุลมีอิทธิพลเหนือกว่าคลื่นความร้อนจะส่งผลให้อัตราการเพิ่มขึ้นของปฏิกิริยาสามารถก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนของอุณหภูมิ ปฏิกิริยาคายความร้อนอันดับ 1 เป็นตัวแทนเพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมตอบสนองสำหรับปฏิกรณ์ที่มีการรบกวนอุณหภูมิเป็นแบบ sine wave โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์แบบ Pseudo-homogeneous (Yakhnin *et al* 1998) เพราะว่าปรากฏการณ์นี้ขึ้นอยู่กับหลายๆ ปัจจัย นอกจากนั้นความเข้าใจถึงสาเหตุและลักษณะของปรากฏการณ์ยังสามารถถูกพัฒนาเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการดำเนินตามสถานการณ์ดังกล่าวได้อีกด้วย (Jaree *et al* 2001)

การเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดขึ้นภายในปฏิกรณ์ การเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาก็มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้เกิดพฤติกรรมทางความร้อนดังกล่าว อัตราการเสื่อมสภาพมีหลายกลไกและขึ้นกับหลายปัจจัย เช่น ความเข้มข้นของสาร อุณหภูมิ เป็นต้น เนื่องจากเป็นที่ทราบกันว่า DIFI สามารถทำให้เกิดปรากฏการณ์ทางความร้อนขึ้นภายในปฏิกรณ์ซึ่งย่อมส่งผลต่ออัตราการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งประเด็นไปที่พฤติกรรมทางความร้อนของปฏิกรณ์แบบอัดแน่น (Packed Bed Reactor) ในขณะที่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา และ DIFI เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน เพื่อทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์และพัฒนาวิธีการใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นรวมทั้งวิธีการป้องกันไม่ให้ตัวเร่งปฏิกิริยามีการเสื่อมสภาพเร็วเกินไป มีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามยังคงต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเชื่อมสภาพตัวเร่งปฏิกิริยา
2. เปรียบเทียบความว่องไวของสารกระตุ้นที่มีการเชื่อมแบบปกติและแบบที่มีการรบกวน
3. ศึกษาปรากฏการณ์การกำทอนของคลื่นความร้อนเพื่อทำนายความถี่ธรรมชาติของระบบ
4. ศึกษาปรากฏการณ์การขยายที่ทำให้เกิดการกำทอนด้วยการรบกวนอุณหภูมิที่ทางเข้าเมื่อมีการเชื่อมสภาพตัวเร่งปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น
5. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการพุ่งขึ้นของอุณหภูมิ (pre-extinction wave)

ขอบเขตของงานวิจัย

ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ Pseudo-Homogeneous จำลองเหตุการณ์แล้วศึกษาผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางความร้อนภายในเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น ที่มีการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาแบบจับปล้นและการเชื่อมสภาพแบบปกติ โดยปฏิกิริยาที่ใช้เป็นปฏิกิริยาคายความร้อน เป็นปฏิกิริยาอันดับ 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์การเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา ที่เกิดขึ้นภายในเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น
2. ทราบวิธีการจัดการและควบคุมการใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. สามารถหลีกเลี่ยงการดำเนินการที่สภาวะความเสี่ยงสูงต่อการเกิดความร้อนแรงหรืออุบัติเหตุ

การตรวจเอกสาร

กระบวนการทางเคมีในปัจจุบันมีมากมายและที่พบได้บ่อยในโรงงานเคมี คือเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น ซึ่งเครื่องปฏิกรณ์ชนิดนี้ได้มีการใช้งานมานานแล้ว แต่ความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายในเครื่องปฏิกรณ์นั้นยังมีน้อย บางปรากฏการณ์ที่ได้กล่าวมาแล้วในบทนำนั้น จะมีการวิเคราะห์และอธิบายเหตุผลด้วยหลักการหรือทฤษฎี เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ Wrong-way behavior, Resonance Effect, Differential flow instability เหล่านี้ ได้แก่ ความจุความร้อนของบรรจุภัณฑ์ ฉนวนกันความร้อนระหว่างของไหลและบรรจุภัณฑ์, ความสูงของคลื่น (amplitude) และความถี่ของการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ ความไม่สม่ำเสมอของสารป้อนทั้งในแนวแกนและแนวรัศมี, การสูญเสียความร้อน, ความสามารถในการนำความร้อนที่ผนังและระดับของการคายความร้อนของปฏิกิริยา เป็นต้น

Wrong-way behavior

ในปฏิกรณ์แบบอัดแน่น มีพฤติกรรมทางความร้อนหลายอย่างที่ยังไม่เป็นที่เข้าใจอย่างแพร่หลาย ปรากฏการณ์บางอย่างได้ผลตอบสนองในทิศทางตรงกันข้ามกับที่คาดหมายจากการดำเนินงานที่สภาวะคงตัว เช่น การลดอุณหภูมิของสารป้อนอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดอุณหภูมิของสารป้อนภายในเครื่องปฏิกรณ์สูงขึ้น

การลดลงของอัตราการใช้สารตั้งต้นก่อให้เกิดคลื่นของโมเลกุล ซึ่งคลื่นของความเข้มข้นนี้จะเคลื่อนที่ด้วยความเร็วเดียวกับอัตราการไหลของสารป้อน ในขณะที่คลื่นความร้อนจะเคลื่อนที่ช้ากว่า เพราะจะถูกจับไว้โดยแพ็คกิ้งเนื่องจากแพ็คกิ้งในเครื่องปฏิกรณ์มีค่าความจุความร้อน ทำให้อุณหภูมิที่จะผ่านไปยังตำแหน่งถัดไปในปฏิกรณ์ต้องสูญเสียค่าความร้อนไปยังแพ็คกิ้งเหล่านี้ด้วยลักษณะข้างต้นส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของอัตราการเกิดปฏิกิริยาและอุณหภูมิที่สูงขึ้นกว่าสภาวะคงตัวเดิมสักครู่แล้วก็มีการลดลงมาอยู่ในสภาวะคงตัวใหม่ในเวลาต่อมา (Yakhnin and Menzinger 1998) สิ่งนี้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า Wrong-way behavior และมีการศึกษาเชิงตัวเลข (Crider and Foss 1996) โดยใช้แบบจำลอง pseudo-homogeneous (เนื้อเดียว) แบบ 1 มิติ

Mehta *et al* (1981) ได้ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์แบบ 1-dimensional pseudo-homogeneous มีการไหลเป็นแบบ plug-flow ในการจำลองการลดอุณหภูมิของสารป้อนที่ทางเข้าทันทีทันใดโดยไม่คิดค่าการกระจายความร้อนในแกนและความต้านทานในการแพร่ระหว่างตัวเร่งปฏิกิริยากับของไหล พบว่าอุณหภูมิที่ทางออกของเครื่องปฏิกรณ์สูงขึ้นชั่วคราวและลดลงในระยะเวลาต่อมา อย่างไรก็ตามการทดลองนี้ไม่ได้สนใจความต้านทานการแพร่ในแนวแกนของอุณหภูมิและความเข้มข้นระหว่างคะตลิสต์กับของไหล ดังนั้นจึงได้ผลการทำนายอุณหภูมิพุ่งขึ้นสูงมากอย่างไม่น่าจะเป็นจริง แต่แบบจำลองนี้ไม่สามารถทำนายปรากฏการณ์คลื่นก่อนการสิ้นสุดปฏิกิริยาถ้าระบบมีผลเฉลยคำตอบของสมการพลังงานและมวลมากกว่า 1 คำตอบ

Oh and Cavendish (1982) ได้ศึกษาพฤติกรรมตอบสนองของ automobile monolithic converters เมื่อมีการเพิ่มอุณหภูมิของสารป้อน โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์มาอธิบายกระบวนการแพร่มวล การถ่ายเทความร้อนและปฏิกิริยาเคมี เมื่อมีการลดลงของอุณหภูมิของสารป้อนทันทีทันใดจะสามารถสังเกตการตอบสนองในทางตรงกันข้ามได้ อย่างไรก็ตามถ้าอุณหภูมิของสารป้อนมีการเพิ่มขึ้นจะทำให้ปฏิกิริยาเกิดได้มากขึ้น โดยไม่มีปรากฏการณ์ wrong-way behavior

Chen and luss (1989) ศึกษาอิทธิพลของการถ่ายเทความร้อนระหว่างเฟส บนปรากฏการณ์ Wrong-way behavior โดยเปรียบเทียบแบบจำลองระหว่าง Pseudo-Homogeneous (1 เฟส) แบบ 1 มิติกับ Heterogeneous (2 เฟส) แบบ 1 มิติ และในระบบที่มีผลเฉลยของสมการมวลสารและพลังงาน 1 คำตอบจะให้ผลการทดลองที่เหมือนกัน กล่าวคืออุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นชั่วคราวมีขนาดเท่ากัน ไม่ว่าจะใช้แบบจำลองแบบ Pseudo-Homogeneous หรือ Heterogeneous แต่ทั้ง 2 แบบจำลองจะให้ผลการทำนายที่ต่างกัน ถ้ามีระบบผลเฉลยของสมการมวลสารและพลังงานมากกว่า 1 คำตอบ อย่างไรก็ตามความเร็วของก๊าซระหว่างช่องแคบเล็กๆ ระหว่างเซลล์ที่เพิ่มสูงขึ้นจะเพิ่มอัตราการถ่ายเทความร้อนระหว่างเฟส และจะลดความแตกต่างในด้านพฤติกรรมทางความร้อนของทั้ง 2 แบบจำลอง

Jaree *et al* (2003) ทำการทดลองโดยใช้คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) และมีคะตลิสต์ Pt/Al₂O₃ ร้อยละ 0.02 โดยนำหนักเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ซึ่งบรรจุอยู่ในเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น จากการทดลองสามารถแสดงพฤติกรรม wrong-way behavior ความไม่เสถียรจากความแตกต่างของการไหล ผลการทดลองสรุปได้ว่าการรบกวนอุณหภูมิที่ทางเข้าด้วยความถี่ต่ำๆ ไม่เป็นสาเหตุให้เกิดการเพิ่มของอุณหภูมิเนื่องจาก การดำเนินการที่ความถี่ต่ำๆ เหมือนการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ ในทางตรงกันข้ามถ้ารบกวนอุณหภูมิเข้าด้วยความถี่สูงๆ ระบบเหมือนมีการเปลี่ยนแปลงอย่าง

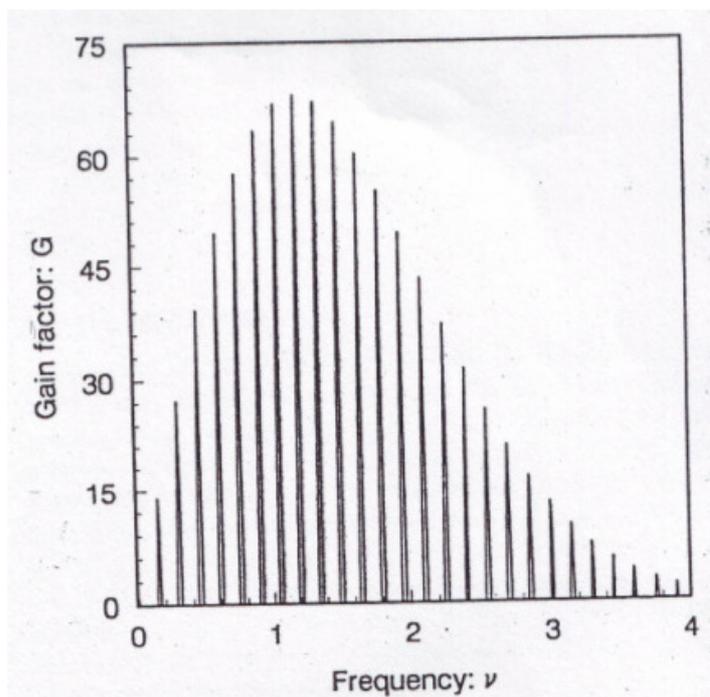
รวดเร็วจนตอบสนองไม่ทัน อย่างไรก็ตามความถี่ช่วงกลางๆ จะให้ค่า gain factor สูง (อุณหภูมิเพิ่มขึ้นมาก) และปรากฏการณ์นี้สามารถป้องกันได้ในระดับหนึ่ง โดยเพิ่มค่าการนำความร้อนตามแนวแกนหรือเพิ่มความเข้มข้นของตัวเร่งปฏิกิริยา

Resonance Effect

การกำหนดเป็นปรากฏการณ์การเพิ่มหรือเสริมกันของคลื่นซึ่งก่อให้เกิดการเพิ่มความสูงของคลื่น สาเหตุที่เกิดโดยความถี่ในการสั่นจะเข้าใกล้ความถี่ธรรมชาติ (natural frequency) เช่น การสั่นของเครื่องยนต์ซึ่งจะสังเกตได้ว่าบางครั้งเครื่องยนต์เดินรอบด้วยความเร็วต่ำ (ตอนรถหยุดกับที่) สั่นแรงแต่พอเร่งรอบเครื่องยนต์ให้สูงขึ้น (ตอนรถหยุดกับที่) แต่ความแรงในการสั่นกลับลดลงอันเนื่องมาจากความถี่ไม่ตรงกับความถี่ธรรมชาติของรถเลยไม่เกิดการเสริมกันของคลื่น

Abdul-Kareem *et al* (1980) ได้ทำการทดลองศึกษาผลของอุณหภูมิที่มีลักษณะเป็น Sine wave บน CO โดยมี V_2O_5 เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา โดยทดลองสองสภาวะหลักๆ คือ สภาวะคงตัวและสภาวะไม่คงตัวหรือมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการรบกวนอุณหภูมิเป็นแบบ Sine wave ซึ่งจากการทดลองพบว่าเวลาเฉลี่ยที่ใช้การทำปฏิกิริยาของการรบกวนอุณหภูมิมิมีค่าต่ำกว่า ซึ่งสาเหตุมาจากพื้นที่ผิวในการทำปฏิกิริยาลดลง จึงทำให้อัตราการเกิดปฏิกิริยามีค่าต่ำลง

Yakhin *et al* (1998) ศึกษาปรากฏการณ์กำหนด จากแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของปฏิกรณ์แบบอัดแน่นที่มีการรบกวนอุณหภูมิที่ทางเข้าด้วยความถี่ต่างๆ กัน โดยการนำค่าอุณหภูมิสูงสุดของสภาวะดำเนินการนั้นๆ ลบด้วยอุณหภูมิสูงสุด ณ สภาวะคงตัวแล้วหารด้วยความสูงของคลื่นที่ทางเข้าซึ่งเรียกว่า Gain Factor จากการศึกษาได้พบว่าบางช่วงของค่าความถี่นั้นได้มีค่าของ gain factor สูงขึ้นมาก ดังแสดงในภาพที่ 1 จากรูปสามารถอธิบายได้ว่าค่า gain factor ขึ้นอยู่กับความถี่ที่รบกวน ถ้าความถี่ที่รบกวนอุณหภูมิต่างของสารตั้งต้นมีค่าสูงมากๆ ระบบก็จะไม่ถูกรบกวน เพราะจุดสูงสุดของยอดคลื่นที่ต่อเนื่องกันใกล้กันมากๆ จะถูกทำให้มีผลน้อยลงโดยการแพร่ความร้อน ในทางตรงกันข้ามถ้าความถี่ต่ำมากๆ อุณหภูมิของระบบจะแกว่งอยู่ในช่วงค่าสูงสุดและต่ำสุดที่มีการรบกวน ที่ความถี่ระดับกลางจะเกิดการขยายตัวมากที่สุดหรือ gain factor สูงสุดซึ่งเรียกว่าปรากฏการณ์กำหนด (Resonance) ซึ่งต่อมาได้มีการทดลอง (Jaree *et al.*, 2003a) ใช้คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) และมีคะตาลิสต์ Pt/Al_2O_3 ในระบบที่แทบจะไม่มีผลสูญเสียความร้อน

ภาพที่ 1 ผลการกำหนดที่ความถี่ต่าง ๆ ในเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น (Yakhnin และ Menzinger, 1998)

ที่มา: Yakhin *et al* (1998)

Moving Hot Spot

เครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่นในกรณีที่มีปฏิกิริยาคายความร้อนจะมีการตอบสนองที่ไวมาก เนื่องจากการที่คายความร้อนออกมาเป็นการเร่งปฏิกิริยาให้เกิดเร็วยิ่งขึ้น เช่น ถ้ารับกวนอุณหภูมิหรือความเข้มข้นของสารป้อนที่ทางเข้าเครื่องปฏิกรณ์นั้น จะก่อให้เกิดการเคลื่อนที่ของคลื่นด้วยความเร็วที่ช้ามากความร้อนไปสู่สภาวะคงตัวที่ตำแหน่งใหม่ ซึ่งปรากฏการณ์นี้แตกต่างปรากฏการณ์ผลตอบสนองในทางตรงกันข้าม (Wrong-way behavior) และปรากฏการณ์การกำทอน (Resonance Effect) แต่อาจเกิดร่วมกันได้

Yakhin *et al* (1998) อธิบายการเคลื่อนที่ของ Hot Spot ผ่านกลไกของความแตกต่างของความเร็วในการแพร่ของคลื่นความร้อนและคลื่นความเข้มข้น โดยที่ความเร็วในการแทรกซึมเข้าไปของคลื่นความเข้มข้นของสารป้อนมีค่ามากกว่าความเร็วในการแพร่ของคลื่นความร้อน ถ้าวัดค่าความเร็วของคลื่นโมเลกุลกับความเร็วของคลื่นความร้อนในปฏิกรณ์เปล่าๆ ที่ไม่มีแท่งกึ่งบรรจุอยู่ภายในจะได้ค่าความเร็วของทั้งสองคลื่นมีค่าเท่ากัน แต่ถ้าวัดความเร็วที่ทางออกในปฏิกรณ์ที่มีแท่งกึ่งบรรจุอยู่ จะได้ค่าที่ไม่เท่ากัน โดยค่าความเร็วของคลื่นโมเลกุลจะมีค่ามากกว่าค่าความเร็ว

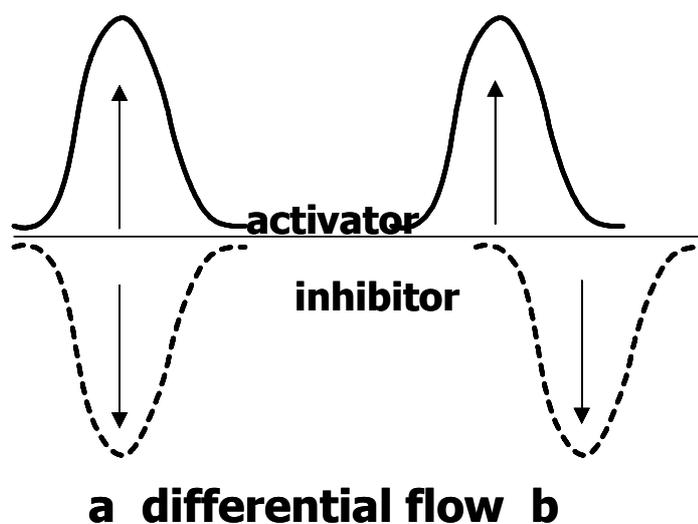
ของคลื่นความร้อน เนื่องจากความเร็วของคลื่น โมเลกุลจะไหลผ่านแพ็คกิ่งด้วยอัตราเร็วเท่ากับอัตราไหลของสารป้อน แต่คลื่นความร้อนจะถูกหน่วงไว้ด้วยแพ็คกิ่ง เพราะว่าแพ็คกิ่งมีคุณสมบัติกักเก็บความร้อนได้ และจากสาเหตุของความแตกต่างของอัตราเร็วของคลื่น โมเลกุลและคลื่นความร้อน เป็นสาเหตุทำให้มีการพุ่งขึ้นสูงของอุณหภูมิภายในปฏิกรณ์

Differential flow instability (DIFI)

ความไม่เสถียรจากความแตกต่างของการไหล (DIFI) มีศักยภาพในการที่จะขยายการรบกวนของตัวแปรขาเข้าปฏิกรณ์แบบอัดแน่น และในการที่จะสนับสนุนความแตกต่างในการเคลื่อนที่ของคลื่นอุณหภูมิและคลื่นความเข้มข้นให้ปรากฏเด่นชัดขึ้นมา (Rovinsky and Menzinger, 1992, 1993) จะมีเงื่อนไขสภาวะที่จำเป็นสำหรับการเกิดปรากฏการณ์ DIFI อยู่ 2 เงื่อนไข

เงื่อนไขแรกคือสภาวะทางจลศาสตร์ กล่าวคือ ปฏิริยาต้องประกอบด้วยการเกิดขึ้นเองของปฏิริยาหรือมีส่วนสนับสนุนให้เกิดปฏิริยาได้ดียิ่งขึ้น (ปฏิริยาคายความร้อน) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ระบบจะต้องมีทั้ง 2 ส่วน คือ ส่วนกระตุ้น (activator) เช่น ปฏิริยาคายความร้อนพอเกิดปฏิริยา ระบบก็จะคายความร้อนออกมา แล้วความร้อนที่ได้ก็จะไปกระตุ้นให้ปฏิริยาในระบบเกิดได้ดียิ่งขึ้น และอีกส่วนก็คือ ส่วนยับยั้ง (inhibitor) เช่น การหมดไปของสารตั้งต้น ถ้าในระบบสารตั้งต้นมีค่าลดน้อยลงปฏิริยาที่เกิดจะเกิดได้น้อยลง เงื่อนไขที่สองคือ ส่วนกระตุ้นและส่วนยับยั้งซึ่งทั้ง 2 ส่วนนี้ในช่วงเวลาปกติจะอยู่ในสภาวะที่สมดุลกัน แต่ถ้าเกิดมีอีกส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่าอีกส่วนและอีกจะต้องมีความแตกต่างของการไหลระหว่างกันที่มีขนาดใหญ่เพียงพอ จะเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า ความไม่เสถียรจากความแตกต่างของการไหล (DIFI)

นอกเหนือสภาวะข้างต้นแล้ว ยังมีเงื่อนไขเพิ่มเติมอีก คือจะต้องไม่มีการแพร่ของคลื่นโมเลกุลตามแนวแกนของปฏิกรณ์หรือมีได้เล็กน้อย โดยหลักการนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายปรากฏการณ์ DIFI ในปฏิกรณ์แบบอัดแน่น อีกทั้งยังสามารถอธิบายความไม่เสถียรภาพภายในปฏิกรณ์

ภาพที่ 2 (a) ส่วนกระตุ้นและส่วนยับยั้งอยู่ในสภาวะสมดุล (b) ส่วนกระตุ้นและส่วนยับยั้งที่เกิดปรากฏการณ์ DIFI

Catalyst deactivation

คะตาลิสต์ (catalyst) หรือตัวเร่งปฏิกิริยาโดยทั่วไปจะมีอยู่ 2 ส่วนที่สำคัญคือส่วนที่เป็นตัวรองรับและส่วนที่เป็นตัวองค์ประกอบกัมมันต์ โดยที่โลหะจะไปเกาะอยู่ที่บนผิวตัวรองรับเพื่อเพิ่มพื้นที่ผิวสัมผัสหรือพื้นที่ผิวในการทำปฏิกิริยา

เครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่นระหว่างที่มีการดำเนินการ จะเกิดการเสื่อมสภาพของปฏิกิริยา ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่มากที่สุดในกระบวนการคะตาไลติก (catalytic) เนื่องจากความร้อนจะถูกคายโดยผิวหน้าของปฏิกิริยา อัตราของกระบวนการคะตาไลติกก็จะสูญหายไป ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยที่นำไปสู่การไม่มีเสถียรภาพของความร้อนของระบบ โดยการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาจะมีส่วนช่วยในการเกิดพฤติกรรมทางความร้อน (thermal behavior) เช่น ปรากฏการณ์ DIFI ในการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาจะขึ้นอยู่กับความสามารถหรือพื้นที่ผิวในการทำปฏิกิริยาที่ลดลง การเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาจะแบ่งได้เป็น 4 ประเภท (Butt and Petersen 1998) คือ

1. Poisoning
2. Coking
3. Vapor transport
4. Sintering

1. Poisoning เป็นการเสื่อมสภาพโดยที่มีสิ่งแปลกปลอมที่เป็นอันตรายต่อตัวเร่งปฏิกิริยาเข้ามาพร้อมกับสารตั้งต้น (feed) แล้วสิ่งแปลกปลอมหรือสารพิษจะไปเกาะบนผิวขององค์ประกอบกัมมันต์หรือทำปฏิกิริยากับตัวเร่งปฏิกิริยาทำให้คะตาลีสต์นั้น ทำให้พื้นที่ผิวในการทำปฏิกิริยาลดลง

2. Coking นั้นเกิดขึ้นเนื่องจากทำปฏิกิริยาแล้วจะมีจำพวกสารไฮโดรคาร์บอนหรือเขม่ามาเกาะอยู่บนผิวคะตาลีสต์หรือไปอุดที่รูพรุนของคะตาลีสต์ซึ่งเป็นการลดพื้นที่ผิวสัมผัส ทำให้ตัวเร่งปฏิกิริยาทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ แต่สามารถที่จะกำจัด coke หรือฟื้นฟูประสิทธิภาพการทำงานได้โดยการนำไปรีเจนเนอเรต (regenerate) โดยใช้ความร้อน

3. Vapor transport เป็นการที่มีโมเลกุลมาทำปฏิกิริยากับตัวองค์ประกอบกัมมันต์บนตัวเร่งปฏิกิริยาแล้วเกิดเป็นสารประกอบเชิงซ้อน ซึ่งมีความดันไอสูงหรือสามารถเกิดการระเหยกลายเป็นไอได้ง่าย ทำให้พื้นที่ผิวลดลงและส่งผลต่อการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา

4. Sintering เกิดขึ้นที่อุณหภูมิสูง ประมาณ 700-800 องศาเซลเซียสขึ้นไป โดยปกติโมเลกุลมีการเคลื่อนที่ตลอดเวลา ที่อุณหภูมิสูงขึ้นก็จะมี การเคลื่อนที่มากขึ้น จึงทำให้เกิดการเลื่อนของโลหะอะตอมที่เป็นตัวเร่งในการเกิดปฏิกิริยามารวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งทำให้พื้นที่ผิวในการทำปฏิกิริยาก็จะลดลงเช่นเดียวกัน

แบบจำลอง Pseudo-Homogeneous

ภายในเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่นมีส่วนประกอบหลักอยู่ 2 ส่วนคือ ตัวเร่งปฏิกิริยาและโมเลกุลของสารที่เคลื่อนผ่านอัดแน่นออกไป แบบจำลองคณิตศาสตร์แบบ Pseudo-homogeneous เป็นแบบจำลองอย่างง่ายของปฏิกรณ์แบบอัดแน่นที่พิจารณาองค์ประกอบทั้งสองส่วนเสมือนเป็นหนึ่งเดียวกัน สำหรับแบบจำลอง 1 มิติ แสดงดังสมการที่ 2.1

สมการ 2.1 แบบ 1 มิติ

$$\begin{aligned} \frac{\partial x_1}{\partial \tau} &= -f + Pe_1^{-1} \frac{\partial^2 x_1}{\partial \xi^2} - \frac{\partial x_1}{\partial \xi} \\ \frac{\partial x_2}{\partial \tau} &= \left(bf + Pe_2^{-1} \frac{\partial^2 x_2}{\partial \xi^2} - \frac{\partial x_2}{\partial \xi} \right) Le^{-1} \\ \frac{\partial a}{\partial \tau} &= -Da_D x_1 e^{\left(\gamma_D - \frac{\gamma_D}{x_2} \right)} \\ x_1 &= \frac{C}{C_0}, x_2 = \frac{T}{T_0}, \gamma = -\frac{E}{RT_0}, \gamma_D = -\frac{E_D}{RT_0}, Da = \frac{l}{u} Ae^{-\frac{E}{RT_0}}, Le = \frac{\varepsilon \rho_g C_{pg} + (1 - \varepsilon) \rho_s C_{ps}}{\varepsilon \rho_g C_{pg}} \\ b &= \frac{-\Delta H \cdot C_0}{\rho_g C_{pg}}, Pe_1 = \frac{ul}{D_z}, Pe_2 = \frac{\rho_g C_{pg} ul}{k}, \tau = \frac{tu}{el}, \xi = \frac{z}{l} \\ \text{ที่: } f &= x_1 Da \cdot \exp \left[\gamma \left(1 - \frac{1}{x_2} \right) \right] \\ \left(x_j - Pe_j^{-1} \frac{\partial x_j}{\partial \xi} \right) \Big|_{\xi=0} &= x_{j0} \\ \frac{\partial x_j}{\partial \xi} \Big|_{\xi=1} &= 0, j = 1, 2 \\ \text{เงื่อนไขเริ่มต้น } x_1, x_2 &= 1 \end{aligned}$$

หากมิติของปฏิกรณ์ส่งผลให้มีการถ่ายโอนมวลสารและความร้อนในแนวรัศมีของปฏิกรณ์แบบจำลอง Pseudo-homogeneous ของปฏิกรณ์แบบอัดแน่น จำเป็นต้องเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปคือระยะทางรัศมีหน่วยในแนวรัศมี แสดงดังสมการที่ 2.2

สมการ 2.2 แบบ 2 มิติ

$$\begin{aligned} \frac{\partial x_1}{\partial \tau} &= -f + Pe_{1a}^{-1} \frac{\partial^2 x_1}{\partial \xi^2} - \frac{\partial x_1}{\partial \xi} + Pe_{1r}^{-1} \left(\frac{\partial^2 x_1}{\partial \eta^2} + \frac{1}{\eta} \frac{\partial x_1}{\partial \eta} \right) \\ \frac{\partial x_2}{\partial \tau} &= \left(bf + Pe_{2a}^{-1} \frac{\partial^2 x_2}{\partial \xi^2} - \frac{\partial x_2}{\partial \xi} + Pe_{2r}^{-1} \left(\frac{\partial^2 x_2}{\partial \eta^2} + \frac{1}{\eta} \frac{\partial x_2}{\partial \eta} \right) \right) Le^{-1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ที่:} \quad \eta &= r/R_t & Pe_{1r} &= \frac{uL}{D_r} \left(\frac{R_t}{L} \right)^2 \\ Pe_{2r} &= \frac{\rho_s c_s uL}{\lambda_r} \left(\frac{R_t}{L} \right)^2 \end{aligned}$$

แบบจำลอง วิวิธภักดิ์

แนวคิดของแบบจำลองนี้คือการพิจารณาการแลกเปลี่ยนมวลระหว่างที่ผิวสัมผัสของสถานะของไหลกับสถานะของแข็ง ซึ่งจะต่างจากแบบจำลอง Pseudo-Homogeneous เพราะว่าเป็นแบบจำลอง Pseudo-Homogeneous นั้นมองเป็นเนื้อเดียวกันเลยเสมือนว่ามีอยู่แค่สถานะเดียวไม่มีการแพร่ผ่านไปยังอีกสถานะอื่น

แบบจำลองวิวิธภักดิ์ สำหรับเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น

$$\frac{\partial C}{\partial t} = -u \frac{\partial C}{\partial z} + D_{ax} \frac{\partial^2 C}{\partial z^2} + D_r \left(\frac{1}{r} \frac{\partial C}{\partial r} + \frac{\partial^2 C}{\partial r^2} \right) - k_f a_v (C - C^*)$$

$$C_p \rho_s \frac{\partial T}{\partial t} = -u C_p \rho_s \frac{\partial T}{\partial z} + \lambda_{ax} \frac{\partial^2 T}{\partial z^2} + \lambda_r \left(\frac{1}{r} \frac{\partial T}{\partial r} + \frac{\partial^2 T}{\partial r^2} \right) - h a_v (T - T^*)$$

$$\text{เงื่อนไขขอบเขต:} \quad \text{all } z, r = 0: \quad \frac{\partial C}{\partial r} = \frac{\partial T}{\partial r} = 0$$

$$\text{all } z, r = R: \quad \left(\frac{\partial C}{\partial r} \right)_{r=R} = 0, \quad -\lambda_r \left(\frac{\partial T}{\partial r} \right)_{r=R} = h_{\text{wall}} (T_{r=R} - T_{\text{wall}})$$

$$\text{all } r, z = 0: \quad (uC)_{z=0-} = (uC)_{z=0+} - D_{ax} \left(\frac{\partial C}{\partial z} \right)_{z=0+}$$

$$(uC)_{z=0-} = (uC)_{z=0+} - D_{ax} \left(\frac{\partial C}{\partial z} \right)_{z=0+}$$

$$\text{all } r, z = L \quad \frac{\partial C}{\partial z} = \frac{\partial T}{\partial z} = 0$$

$$\text{เงื่อนไขเริ่มต้น:} \quad 0 \leq z \leq L, 0 \leq r \leq R \quad C = C^* = (C)_{\text{initial}}, T = T^* = (T)_{\text{initial}}$$

ในงานวิจัยนี้ ได้ใช้แบบจำลอง Pseudo-Homogeneous หรือ single phase แบบ 1 มิติ ปฏิกริยาเคมีที่ใช้เป็นแบบคายความร้อน อันดับปฏิกริยา อันดับ 1 เนื่องมาจากการใช้แบบจำลอง วิวิธภักดิ์ (Heterogeneous) ในการทดลองแบบจำลองให้ผลจากการถ่ายเทไม่แตกต่างกันกับแบบจำลอง Pseudo-Homogeneous ในกรณีที่ระบบมีสถานะคงตัวที่ตำแหน่งเดียวซึ่งการใช้แบบจำลองวิวิธภักดิ์การคำนวณนั้นยุ่งยากและซับซ้อนกว่ากันมาก

อุปกรณ์และวิธีการ

ในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนการทดลองต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางความร้อนภายในเครื่องปฏิกรณ์ ที่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาแบบจับปล้นและการเสื่อมสภาพแบบปกติ ที่มีผลความเข้มข้นและอุณหภูมิของสารตั้งต้น เพื่อหาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการทำนายค่าความถี่ธรรมชาติของระบบ กรณีในการเกิดปรากฏการณ์พุ่งขึ้นของอุณหภูมิ โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ Pseudo-homogeneous ปฏิกิริยาเคมีในเครื่องปฏิกรณ์เป็นแบบคายความร้อนและเป็นปฏิกิริยาอันดับ 1 โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์บุคคลและโปรแกรม Flex PDE จำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น

อุปกรณ์

1. ชุดเครื่องคอมพิวเตอร์บุคคล (Pentium 4[®] CPU 2.80 GHz)
2. โปรแกรมระบบปฏิบัติการ Window XP
3. โปรแกรมจำลองเหตุการณ์ Flex PDE
4. โปรแกรม Excel
5. โปรแกรมการคำนวณ STATISTICA
6. โปรแกรมการคำนวณ Poly Math

ตัวแปรที่ทำการศึกษา

1. ค่าพลังงานการกระตุ้น (γ, γ_D)
2. Damkohler number (Da, Da_D)
3. Peclet number (Pe_1, Pe_2)
4. Lewis number (Le)
5. Adiabatic temperature (b)
6. ความถี่ (frequency)

วิธีการ

ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ Pseudo-homogeneous ปฏิกิริยาอันดับ 1 และเป็นปฏิกิริยาคายความร้อน เมื่อเริ่มการทดลองรอจนกระทั่งเวลาไร้หน่วยเป็น 30000 เพื่อให้แน่ใจว่าระบบเข้าสู่สภาวะคงตัวแล้วจึงเริ่มให้มีการเชื่อมสภาพหรือรบกวนอุณหภูมิของสารป้อนที่เข้า

1. การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา

- 1.1 ศึกษาวิธีการใช้โปรแกรม Flex PDE และหาข้อมูลแบบจำลองทางคณิตศาสตร์
- 1.2 แปลงแบบจำลองเป็นภาษาคอมพิวเตอร์ที่ใช้กับ โปรแกรม Flex PDE
- 1.3 ทำการเปลี่ยนค่าของตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในสมการแบบจำลองทางคณิตศาสตร์
- 1.4 ทำการเปลี่ยนค่าพลังงานกระตุ้นของการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) 0, 2, 5, 8, 10,13, 15 และ 17 ตามลำดับ ($Da_D = 4 \cdot 10^{-6}$, $\gamma = 15$, $Da = 0.4$, $b = 0.35$, $Pe_1 = 300$, $Pe_2 = 40$, $Le = 2000$)
- 1.5 ทำการเปลี่ยนเฉพาะค่า $\gamma_D = 15$ และ $Da_D = 2 \cdot 10^{-6}$, $4 \cdot 10^{-6}$ และ $6 \cdot 10^{-6}$
- 1.6 ทำการเปลี่ยนค่า $\gamma_D = 5.5$ และ $Da_D = 0.004$
- 1.7 ทำการเปลี่ยนค่า $Da = 0.7$, $Da_D = 4 \cdot 10^{-7}$, $\gamma_D = 18$ และ ความถี่ = 0.0016
- 1.8 ทำการเปลี่ยนค่า $\gamma_D = 12, 15, 18$ และ ความถี่ = 0.0004, 0.0008, 0.0010, 0.0012, 0.0016, 0.0020, 0.0030, 0.0040 และ 0.0050
- 1.9 เก็บผลการทดลอง

2. การวิเคราะห์หาความถี่ธรรมชาติของระบบ

- 2.1 สุ่มค่าตัวแปรต่าง ๆ เพื่อจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Pe_1 , Pe_2 , b , Da , Le , γ , Da_D และ γ_D) แสดงในตารางที่ ข.1
- 2.2 ทำการเปลี่ยนค่าความถี่ = 0.0004, 0.0008, 0.0010, 0.0012, 0.0016, 0.0020, 0.0030, 0.0040 และ 0.0050
- 2.3 จำลองสถานการณ์จนถึงเวลาไร้หน่วย (τ) 100,000
- 2.4 เก็บผลการทดลองและนำมาคำนวณ
- 2.5 เลือกค่าอุณหภูมิที่สูงสุดภายในเครื่องปฏิกรณ์ ของช่วงเริ่มสภาวะคงตัว 1 ค่าและหลังที่มีการเปลี่ยนแปลงอีก 1 ค่า โดยใช้โปรแกรมการคำนวณ Excel

2.6 นำค่าอุณหภูมิที่ได้มาคำนวณหาค่า Gain Factor (รายละเอียดในภาคผนวก ข 1)

$$\text{Gain Factor} = \frac{(T_{\max, \text{transient}} - T_{\max, \text{initial steady state}})}{\text{step size of the inlet temperature}}$$

2.7 นำค่า Gain Factor มาวาดกราฟกับความถี่ ตามแสดงในภาพที่ 4.8

3. การวิเคราะห์หาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อคำนวณความถี่ธรรมชาติของระบบ

3.1 สุ่มค่าตัวแปรต่างๆ เพื่อจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Pe_1 (200-700), Pe_2 (40-150), b (0.3-0.5), Da (0.2-0.7), Le (500-5000) และ γ (9-25)) ทั้งหมด 30 ตัวอย่าง แสดงในตารางที่ ข.2

3.2 ทำการเปลี่ยนค่าความถี่ = 0.0004, 0.0008, 0.0010, 0.0012, 0.0016, 0.0020, 0.0030, 0.0040 และ 0.0050 ในแต่ละตัวอย่าง

3.3 จำลองสถานการณ์จนถึงเวลาไร้หน่วย (τ) 100,000

3.4 เก็บผลการทดลองที่ได้และนำมาคำนวณทางสถิติโดยโปรแกรมการคำนวณ STATISTICA 7 (ตามรายละเอียดในภาคผนวก ก 3)

3.5 นำข้อมูลมาพัฒนาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ในรูปแบบ power law

$$\text{Resonance frequency} = a\gamma^b Le^c Pe_1^d Pe_2^e Da^f b^g$$

3.6 นำแบบจำลองที่ได้จากการคำนวณไปทดสอบกับเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อนำค่าที่ได้จากการทดลองเทียบกับค่าที่ได้จากการคำนวณ แสดงในตารางที่ ข 4

4. การวิเคราะห์หาเกณฑ์ในการเกิดปรากฏการณ์พุ่งขึ้นของอุณหภูมิ (overshoot temperature)

4.1 กำหนดค่าตัวแปรคงที่ $Le = 2000$, $b = 0.35$, $Pe_1 = 300$, $Pe_2 = 40$ สุ่มค่าตัวแปรต่างๆ เพื่อจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (γ (9-25), γ_D (5.5-25), Da (0.2-0.7) และ Da_D (10^{-3} - 10^{-8}) ทั้งหมด 70 ตัวอย่าง แสดงในตารางที่ ข.8

4.2 จำลองสถานการณ์จนถึงเวลาไร้หน่วย (τ) 100,000

4.3 เก็บผลการทดลองที่ได้

4.4 หาค่าสูงสุดของอุณหภูมิภายในเครื่องปฏิกรณ์ (maximum temperature) ของแต่ละเงื่อนไข

4.5 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของผลการทดลอง

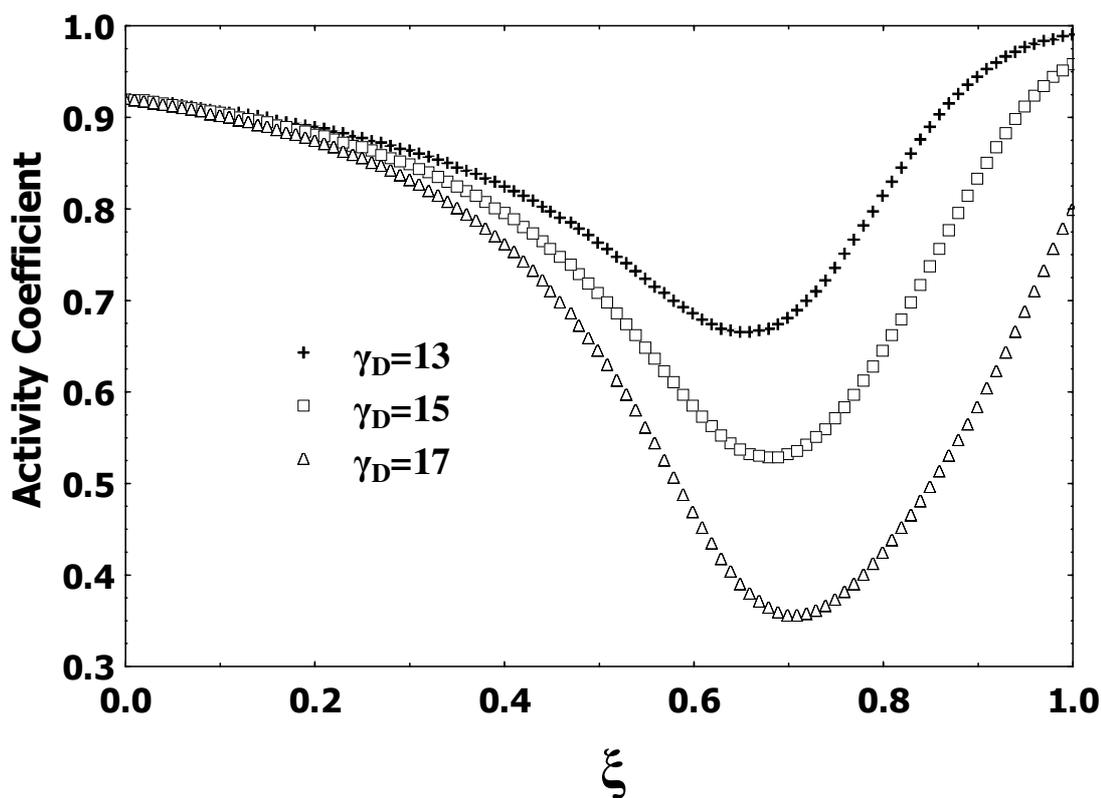
หมายเหตุ ในการพิจารณาปรากฏการณ์อุณหภูมิกายในปฏิกรณ์ฟุ้งขึ้นผลนิยามว่าอุณหภูมิที่ตำแหน่งสูงสุดฟุ้งขึ้นมากกว่าร้อยละ 5 ของอุณหภูมิสูงสุดที่สภาวะคงตัวก่อนมีการเสื่อมสภาพหรือการรบกวน

ผลและวิจารณ์

จากการศึกษาผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางความร้อนภายในเครื่องปฏิกรณ์ ที่มีการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาแบบจับปล้นและการเชื่อมสภาพแบบปกติ ด้วยวิธีการจำลองเหตุการณ์ด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ pseudo-homogeneous ปฏิกริยาอันดับ 1 และเป็นปฏิกริยาคายความร้อนมีตัวแปรที่สำคัญ Pe_1 , Pe_2 , γ , Da , b , Le , Da_D และ γ_D โดยกำหนดให้ยังไม่มี การเชื่อมสภาพเพื่อให้ระบบเข้าสู่สภาวะคงตัวและความเข้มข้นของสารป้อนต้องเหลือ 0 ก่อนออกจากเครื่องปฏิกรณ์ จนกระทั่งแน่ใจว่าระบบเข้าสู่สภาวะดังกล่าวจึงเริ่มมีการเชื่อมสภาพ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา อันได้แก่ อุณหภูมิภายในเครื่องปฏิกรณ์ และความเข้มข้นของสารตั้งต้น ศึกษาปรากฏการณ์พุ่งขึ้นของอุณหภูมิ ศึกษาปรากฏการณ์การขยายที่ทำให้เกิดการกำทอนด้วยการรบกวนอุณหภูมิของสารป้อนที่ทางเข้าด้วยความถี่ต่างๆ เมื่อมีการเชื่อมสภาพตัวเร่งปฏิกิริยาและหาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการทำนายค่าความถี่ธรรมชาติของระบบ ผลการทดลองและการวิเคราะห์ผลสามารถแสดงและอธิบายได้ดังนี้

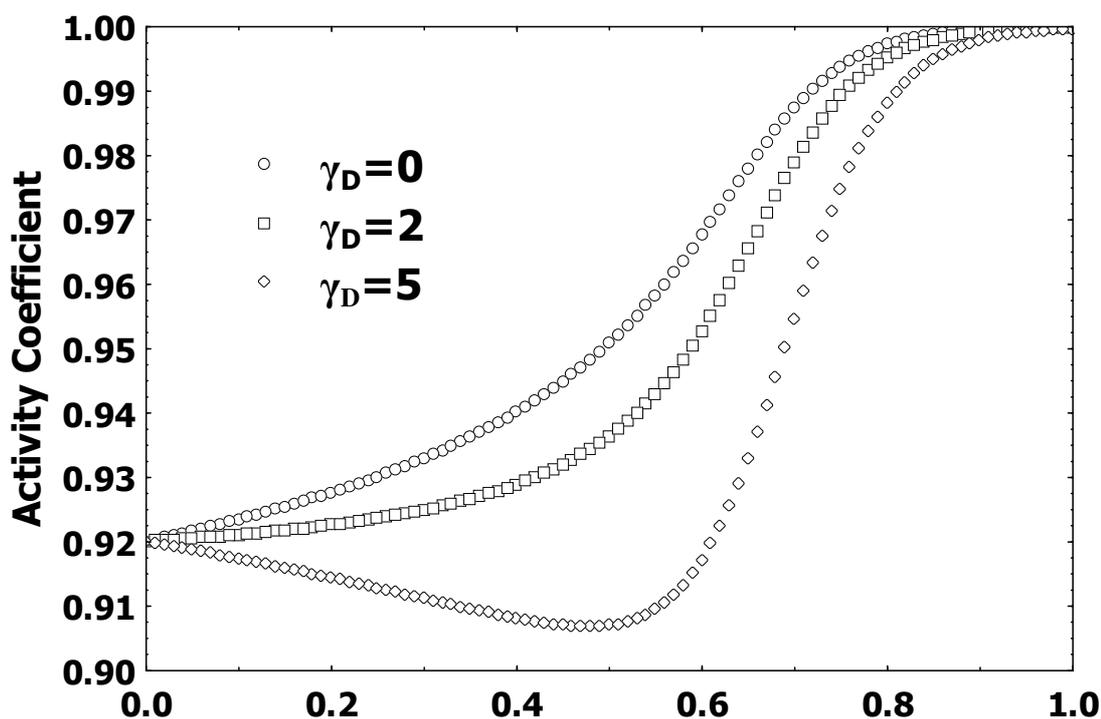
ผลการทดลอง

ในส่วนแรกของการจำลองการทำงานของปฏิกรณ์แบบอัดแน่น เป็นการศึกษาผลของปัจจัยสำหรับการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา ที่มีต่อความว่องไวของตัวเร่งปฏิกิริยาในแต่ละส่วนตามความยาวของปฏิกรณ์ กำหนดค่าในแบบจำลอง $Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.4$, $b=0.35$, $Le=2000$ และ $Da_D = 4 * 10^{-6}$ ให้มีค่าคงที่ แล้วทำการเปลี่ยนค่าพลังงานกระตุ้นของการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา $\gamma_D = 13, 15$ และ 17 โดยปฏิกริยายังไม่มีการเชื่อมสภาพตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้ระบบเข้าสู่สมดุล ความเข้มข้นไร้หน่วยก่อนทางออกต้องลดลงเท่ากับ 0 จนกระทั่งเวลาไร้หน่วย 0 จึงได้ให้มีการเริ่มเชื่อมสภาพ แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์ความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยาไร้หน่วย η ที่เวลาไร้หน่วย 20000 มาแสดงความสัมพันธ์กับระยะแกนไร้หน่วย แสดงในภาพ 3

ภาพที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยาที่ได้รับผลกระทบจาก พลังงานกระตุ้นของการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) ที่เปลี่ยนไปตามแนวแกนของปฏิกรณ์โดยที่ค่าคงที่ $Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.4$, $b=0.35$, $Le=2000$, $Da_D = 4 * 10^{-6}$

จากภาพที่ 3 จะเห็นว่ากราฟทั้ง 3 เส้นมีการโค้งที่ไม่เท่ากัน โดยกราฟที่มีค่าพลังงานกระตุ้นของการเสื่อมสภาพมากที่สุดจะมีการโค้งมากที่สุด โดยที่กราฟทั้ง 3 เส้นมีลักษณะคล้ายกัน คือมีการเสื่อมสภาพมากที่สุด (สังเกตจากการลดลงของค่าสัมประสิทธิ์ความว่องไวของตัวเร่งปฏิกิริยา) อยู่ประมาณช่วง 0.7 ของระยะแกนไร้หน่วย ซึ่งบริเวณนั้นคือบริเวณที่เกิดปฏิกิริยาสมบูรณ์ และเมื่อพลังงานกระตุ้นของการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) ค่ามากขึ้นมีผลทำให้ตัวเร่งปฏิกิริยาเสื่อมสภาพเร็วขึ้น โดยจุดที่เสื่อมสภาพมากที่สุด ก่อนข้างไปทางข้างท้ายของเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น เพราะค่าพลังงานกระตุ้นของปฏิกิริยามีค่ามาก ทำให้ปฏิกิริยาเกิดได้เร็ว และปฏิกิริยานี้เป็นปฏิกิริยาคายความร้อน ซึ่งพลังงานความร้อนที่คายออกมาจะยิ่งไปกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาได้เร็วยิ่งขึ้น ทำให้สัมประสิทธิ์ความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยา มีค่าลดลงอย่างรวดเร็ว

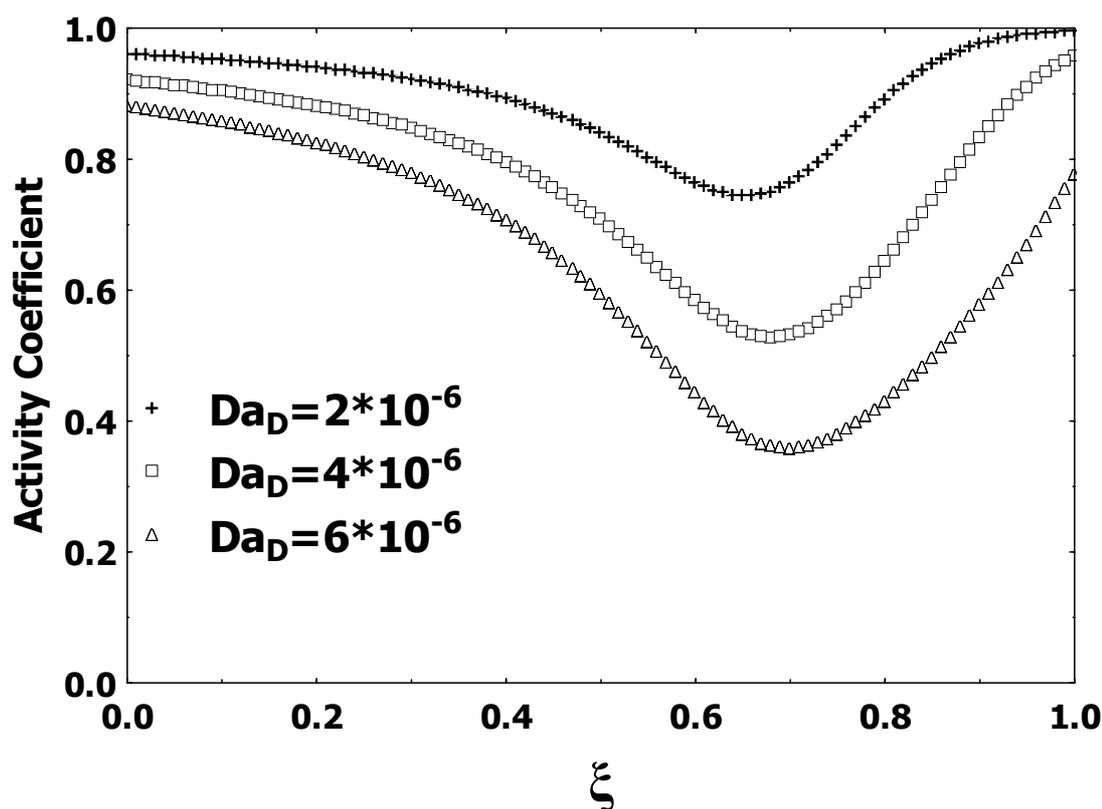

ภาพที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยาที่ได้รับผลกระทบจาก พลังงานการกระตุ้นของการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) ที่เปลี่ยนไปตามแนวแกนของปฏิกรณ์โดยที่ค่าคงที่ $Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.4$, $b=0.35$, $Le=2000$, $Da_D = 4 * 10^{-6}$

กราฟทั้ง 3 เส้นที่ได้มีลักษณะคล้ายกัน จุดที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความว่องไวต่ำสุดอยู่ที่ด้านหน้าของเครื่องปฏิกรณ์ ซึ่งจะแตกต่างกับในกรณีของภาพที่ 4 ยิ่งค่าพลังงานกระตุ้นของการเชื่อมสภาพมีค่าน้อย จุดที่มีการเชื่อมสภาพมากที่สุดจะไปอยู่ทางด้านหน้าของเครื่องปฏิกรณ์ ในกรณีที่พลังงานกระตุ้นของการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_2) มีค่าเป็นศูนย์ทำให้อัตราการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาขึ้นอยู่กับค่าความเข้มข้นของสารตั้งต้นเพียงอย่างเดียว ถ้าค่าพลังงานกระตุ้นของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_2) มีค่าลดลงจะทำให้จุดที่มีการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยามากที่สุดจะอยู่ใกล้ทางเข้ามากยิ่งขึ้นดังภาพที่ 4 เป็นผลเนื่องมาจากการขึ้นอยู่กับค่าความเข้มข้นของสารตั้งต้นเพียงอย่างเดียว ซึ่งที่ทางเข้ามีค่าความเข้มข้นมากและน้อยลงเมื่อถูกใช้ไปในปฏิกิริยา

Da_D (Damkohler number) สำหรับการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา ก็เป็นปัจจัยอีกตัวที่มีผลต่ออัตราการเชื่อมสภาพโดยตรงจึงได้ออกแบบการทดลอง กำหนดค่าในแบบจำลอง $Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.4$, $b=0.35$, $Le=2000$ และ $\gamma_D = 15$ ให้มีค่าคงที่ แล้วทำการเปลี่ยนค่า $Da_D = 2$

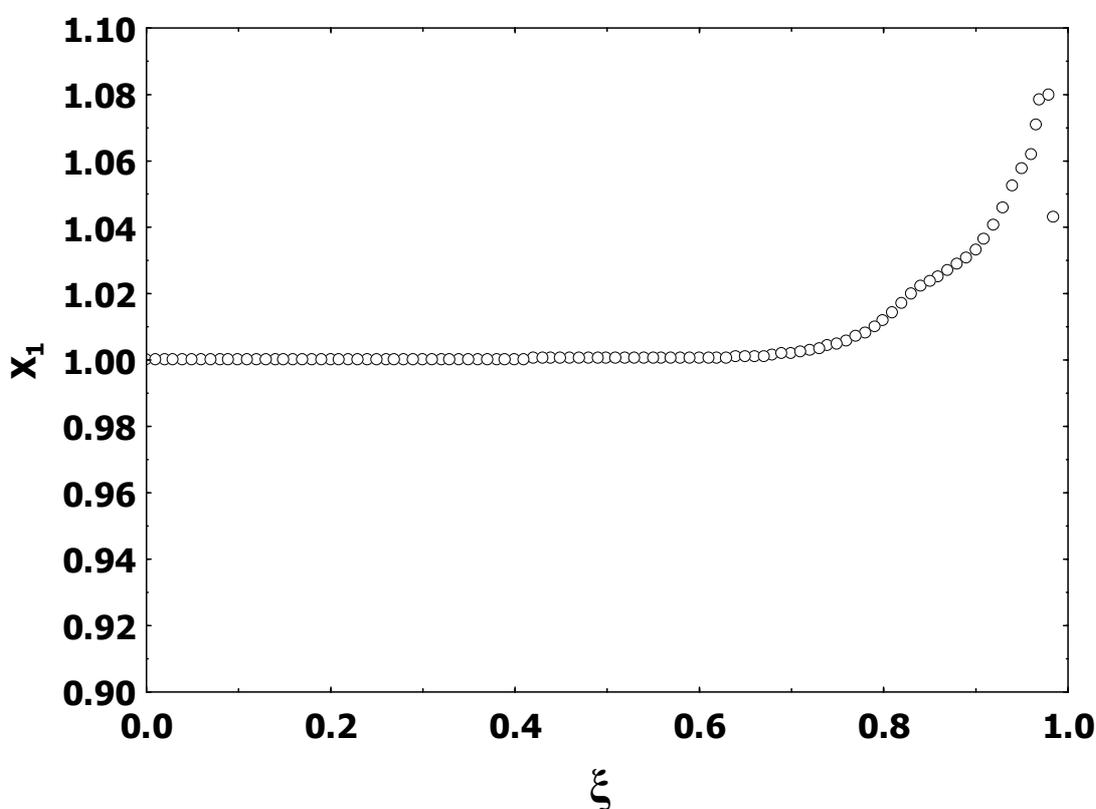
10^{-6} , $4 \cdot 10^{-6}$ และ $6 \cdot 10^{-6}$ โดยปฏิกิริยายังไม่มีการเชื่อมสภาพตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้ระบบเข้าสู่สภาวะคงตัว ความเข้มข้นไร้หน่วยก่อนทางออกต้องลดลงมีค่าเท่ากับ 0 จนกระทั่งเวลาไร้หน่วย 0 จึงได้ให้มีการเริ่มเชื่อมสภาพ แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์ความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยาไร้หน่วย ณ เวลาไร้หน่วย 10000 มาแสดงความสัมพันธ์กับระยะแกนไร้หน่วย ดังแสดงภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ค่าพลังงานการกระตุ้นของปฏิกิริยาหลักที่ได้รับผลกระทบจาก Da_D ที่เปลี่ยนไปโดยที่ค่า $Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.4$, $b=0.35$, $Le=2000$ และค่าพลังงานการกระตุ้นของการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) = 15

จากภาพที่ 5 กราฟทั้ง 3 มีลักษณะคล้ายกัน คือมีการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาบริเวณส่วนกลางของปฏิกรณ์มาก โดยส่วนที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยาค่าที่สุด อยู่ประมาณ $\xi = 0.7$ กราฟทั้งสามเส้นไม่มีส่วนทับกันเลย และกราฟเส้นที่มีค่า Da_D มากที่สุดจะอยู่ล่างสุดหรือมีค่าสัมประสิทธิ์ความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยาเฉลี่ยน้อยสุด ซึ่งแสดงว่า Da_D เป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา โดยที่ Da_D มากขึ้นทำให้ปฏิกิริยาหลักเกิดได้ดีขึ้นและปฏิกิริยานี้เป็นปฏิกิริยาคายความร้อน ความร้อนที่ได้จากการทำปฏิกิริยาไปกระตุ้นทำให้เกิดปฏิกิริยาได้มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ค่าสัมประสิทธิ์ความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยาตกลงเร็วกว่า

จากผลการทดลองที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าบางสภาวะของการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา มีการพุ่งขึ้นของอุณหภูมิอย่างรวดเร็ว จึงได้ออกแบบการทดลองเพื่อจะหาสาเหตุของปรากฏการณ์นี้ โดยใช้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ pseudo-homogeneous ปฏิกิริยาอันดับ 1 และเป็นปฏิกิริยาคายความร้อน กำหนดค่าในแบบจำลอง $Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.4$, $b=0.35$, $Le=2000$, $Da_D=18$ และ $\gamma_D=5.5$ ในตอนที่เริ่มการทดลองยังไม่มีมีการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา รอจนกว่าระบบเข้าสู่สภาวะคงตัว ความเข้มข้นไร้หน่วยก่อนทางออกต้องลดลงมีค่าเท่ากับ 0 เวลาไร้หน่วยที่ 0 เริ่มมีการเชื่อมสภาพจนกระทั่งเวลาไร้หน่วย 300 นำข้อมูลที่ได้มาวาดกราฟความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มข้นไร้หน่วย (X_1) กับระยะตามแนวแกนไร้หน่วย (ξ)

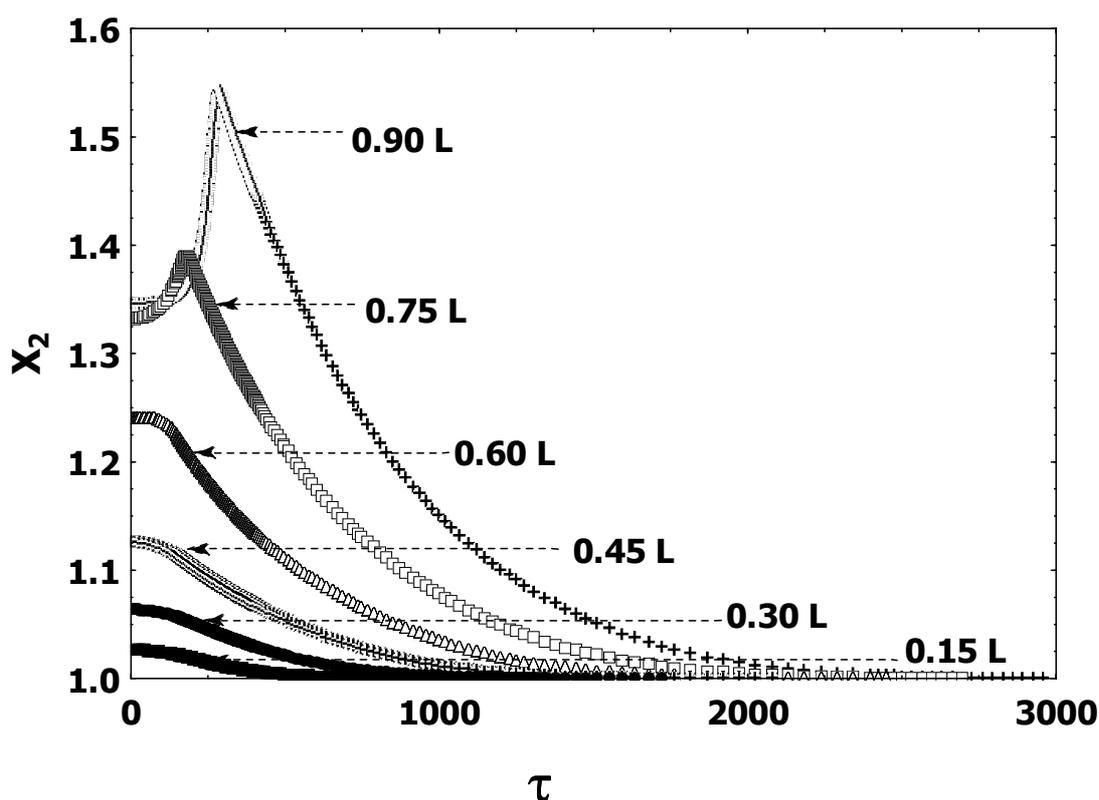

ภาพที่ 6 ความเข้มข้นของสารภายในเครื่องปฏิกรณ์ที่ตำแหน่งต่าง ๆ ($Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.4$, $b=0.35$, $Le=2000$, $\gamma_D=5.5$ และ $Da_D=18$)

กราฟที่ได้จะมีค่าความเข้มข้นไร้หน่วย เท่ากับ 1 จนเข้าสู่ช่วงท้ายของเครื่องปฏิกรณ์มีค่าเกินกว่า 1 ซึ่งค่าที่มากที่สุดจากกราฟคือ 1.08 โดยประมาณ การเชื่อมสภาพอย่างรวดเร็วของตัวเร่งปฏิกิริยาเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วของอุณหภูมิในเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น ทั้งนี้เนื่องจากการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาสามารถเหนี่ยวนำให้เกิดคลื่นของความเข้มข้นที่เคลื่อนที่ผ่านปฏิกรณ์ด้วยความเร็วสูง

ซึ่งจากภาพที่ 6 จะสังเกตได้ว่า ความเข้มข้นของสารตั้งต้นมีค่าเกิน 1 เป็นผลเนื่องมาจากที่ในช่วงตอนต้นของเครื่องปฏิกรณ์มีการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาอย่างรวดเร็ว ทำให้อัตราการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาภายในเครื่องปฏิกรณ์แตกต่างกันตามระยะในแนวแกนของปฏิกรณ์ ทำให้อัตราการใช้ไปของสารตั้งต้นต่างกัน สารตั้งต้นที่จากเดิมจะถูกใช้ไปในปฏิกิริยาทางเคมีได้ไหลผ่านไปยังช่วงหลังของเครื่องปฏิกรณ์ จึงทำให้ปริมาณของสารตั้งต้นในช่วงถัดไปมีค่ามากขึ้น ดังรูปและมีผลทำให้มีการพุ่งขึ้นสูงของอุณหภูมิอย่างรวดเร็ว

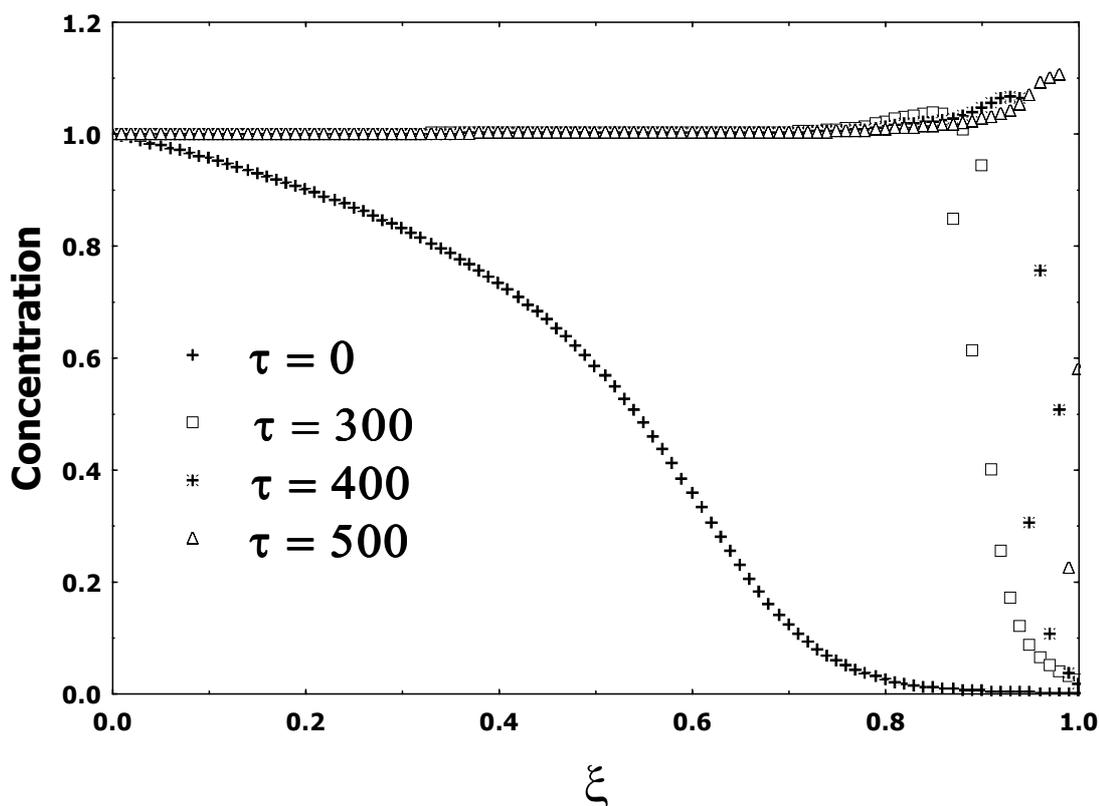
อุณหภูมิภายในเครื่องปฏิกรณ์เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ จึงได้มีการศึกษาอุณหภูมิภายในเครื่องปฏิกรณ์ที่ตำแหน่งต่างๆ ในตอนแรกที่เริ่มการทดลองยังไม่มีมีการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา รอจนกว่าระบบเข้าสู่สภาวะคงตัว ความเข้มข้นไร้หน่วยก่อนทางออกต้องลดลงมีค่าเท่ากับ 0 เวลาไร้หน่วยที่ 0 เริ่มมีการเชื่อมสภาพ นำข้อมูลที่ได้มาวาดกราฟความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิไร้หน่วย (X_2) กับเวลาไร้หน่วย (τ)

ภาพที่ 7 อุณหภูมิที่ตำแหน่งต่างๆ ภายในปฏิกรณ์ ($Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.4$, $b=0.35$, $Le=2000$, $\gamma_D=4$ และ $Da_D=0.004$)

การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิไร้หน่วยภายในเครื่องปฏิกรณ์ที่ตำแหน่งต่างๆ โดยจากภาพที่ 7 ตอนต้นปฏิกิริยาอยู่ในสภาวะคงตัวและเริ่มมีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาที่เวลาไร้หน่วย 0 ในรูปข้างบนมีกราฟทั้งหมด 6 เส้น โดยแต่ละเส้นแสดงโครงร่างอุณหภูมิที่ตำแหน่งต่างๆ สังเกตที่ตำแหน่ง 0.15L, 0.30L, 0.45L และ 0.60L มีค่าอุณหภูมิไร้หน่วยสูงสุดที่สภาวะสมดุล (เวลาไร้หน่วยเท่ากับ 0) ไม่เกิน 1.35 ซึ่งแสดงว่าปฏิกิริยาเกิดได้ยังไม่สมบูรณ์โดยปกติค่าอุณหภูมิไร้หน่วยของระบบที่สภาวะสมดุลจะสูงสุดเท่ากับ 1 รวมกับค่า b แต่ในตำแหน่งที่ 0.75L และ 0.90L ณ เวลาไร้หน่วย 200 – 400 โดยประมาณ มีค่าสูงกว่าค่าอุณหภูมิไร้หน่วยสูงสุดที่สภาวะสมดุล (1 รวมกับค่า b) โดยมีค่า 1.4 กับ 1.55 ตามลำดับ เนื่องมาจากมีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาอย่างรวดเร็วทำให้อัตราการเกิดปฏิกิริยาลดลงอย่างรวดเร็วไปด้วย ส่งผลให้ความเข้มข้นที่ตำแหน่งใกล้เคียงทางออก ไหลไปยังตำแหน่งถัดไปในเครื่องปฏิกรณ์ส่งผลทำให้ค่าความเข้มข้นไร้หน่วยมีค่าเกิน 1 เมื่อความเข้มข้นที่มากขึ้นไหลไปยังช่วงท้ายของปฏิกรณ์ ซึ่งบริเวณนั้นตัวเร่งปฏิกิริยายังมีความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยา แล้วเกิดปฏิกิริยาได้รุนแรงกว่าปกติที่มีความเข้มข้นไร้หน่วยเท่ากับ 1 และปฏิกิริยานี้เป็นปฏิกิริยาคายความร้อน ความร้อนที่ปฏิกิริยาคายออกมาส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาได้รุนแรงยิ่งขึ้น

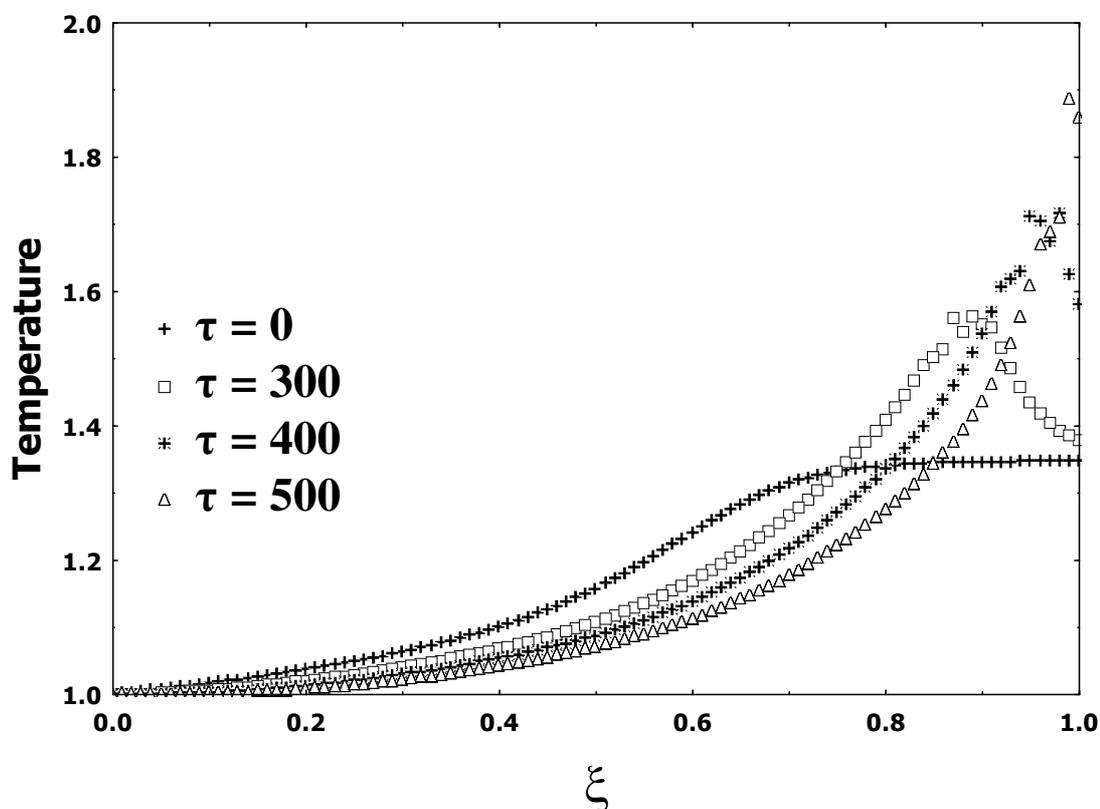
หลังจากการสังเกตความเข้มข้นและอุณหภูมิที่ตำแหน่งต่างๆ แต่เป็นที่ ณ เวลาเดียวกันหมด ซึ่งต้องการจะศึกษาเพิ่มเติมจึงได้ออกแบบการทดลองเพิ่ม เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มข้นและอุณหภูมิ ที่เวลาต่างกัน กับระยะตามแนวแกนของเครื่องปฏิกรณ์ กำหนดค่าในแบบจำลอง $Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.4$, $b=0.35$, $Le=2000$, $Da_D = 0.004$ และ $\gamma_D = 5$ ให้มีค่าคงที่ ในตอนแรกที่เริ่มการทดลองยังไม่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา รอจนกว่าระบบเข้าสู่สภาวะคงตัว ความเข้มข้นไร้หน่วยก่อนทางออกต้องลดลงเท่ากับ 0 เวลาไร้หน่วยที่ 0 เริ่มมีการเสื่อมสภาพจนกระทั่งเวลาไร้หน่วย 300, 400 และ 500 นำข้อมูลที่ได้มาวาดกราฟความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มข้นไร้หน่วย (X_1) กับระยะตามแนวแกนไร้หน่วย (ξ) และความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิไร้หน่วย (X_2) กับระยะตามแนวแกนไร้หน่วย (ξ)

ภาพที่ 8 ความเข้มข้นที่ตำแหน่งต่างๆ ภายในเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น ($\gamma = 15$, $Da = 0.4$, $b = 0.35$, $\gamma_D = 5$ และ $Da_D = 0.004$ และเริ่มมีการเชื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว ที่ $\tau = 0$)

ภาพที่ 8 แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงความเข้มข้นภายในปฏิกรณ์ตามระยะแนวแกนของปฏิกรณ์ที่เวลาต่าง ๆ หลังจากทีระบบเริ่มมีการเชื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาอย่างรวดเร็ว จะมีลักษณะคล้ายกัน ทั้ง 3 ช่วงเวลา (300, 400, 500) มีความเข้มข้นไร้หน่วยเท่ากับขาเข้า คือ 1 จนกระทั่งที่ปลายเครื่องปฏิกรณ์ (0.8-1 ของระยะความยาวไร้หน่วย) จะมีค่ามากกว่า 1 ส่วนกราฟที่เวลาไร้หน่วย 0 กราฟจะเป็นโพรไฟล์ปกติของความเข้มข้นไร้หน่วยในเครื่องปฏิกรณ์ กล่าวคือค่าความเข้มข้นไร้หน่วยมีค่าลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งเป็น 0 ก่อนออกจากเครื่องปฏิกรณ์ จะเห็นได้ว่าเส้นกราฟที่แสดงด้วยสัญลักษณ์รูปสี่เหลี่ยมเป็นกราฟที่แสดงถึง ปริมาณความเข้มข้นของสารเมื่อเทียบกับที่ทางเข้า และในเวลาหลังจากที่เริ่มมีการเชื่อมสภาพอย่างรวดเร็วของตัวเร่งปฏิกิริยา ($\tau = 300$) เส้นกราฟที่แสดงด้วยสัญลักษณ์รูปกากบาท จะเห็นได้ว่าจากเดิมที่มีการใช้ไปของสารตั้งต้นในช่วงกลางเครื่องปฏิกรณ์แบบอัดแน่น แต่เมื่อมีการเชื่อมสภาพอย่างรวดเร็วทำให้อัตราการเกิดปฏิกิริยาลดลงเป็นอย่างมาก จึงเป็นผลทำให้ความเข้มข้นของสารตั้งต้นยังคงมีค่าเท่ากับ 1 จนถึงช่วง 0.8 ระยะไร้หน่วยตามแนวแกนของเครื่องปฏิกรณ์ซึ่ง ณ ตำแหน่งนี้ในเวลานั้นยังมีตัวเร่งปฏิกิริยาที่มีประสิทธิภาพสูงอยู่ จึงมีการลดลงอย่างรวดเร็วของสารตั้งต้นอันเนื่องมาจากการทำปฏิกิริยาทางเคมี ในเวลาต่อมา จุดนี้ก็ไม่สามารถทำปฏิกิริยาได้ดีเท่าเดิม จึงส่งผลให้ความเข้มข้น

ของสารตั้งต้น ไหลไปยังตำแหน่งถัดเข้าไปในเครื่องปฏิกรณ์ และเกิดปรากฏการณ์เดียวกันต่อไปเรื่อยๆ ไปจนกระทั่งตัวเร่งปฏิกิริยาหมดประสิทธิภาพทั่วทั้งเครื่องปฏิกรณ์

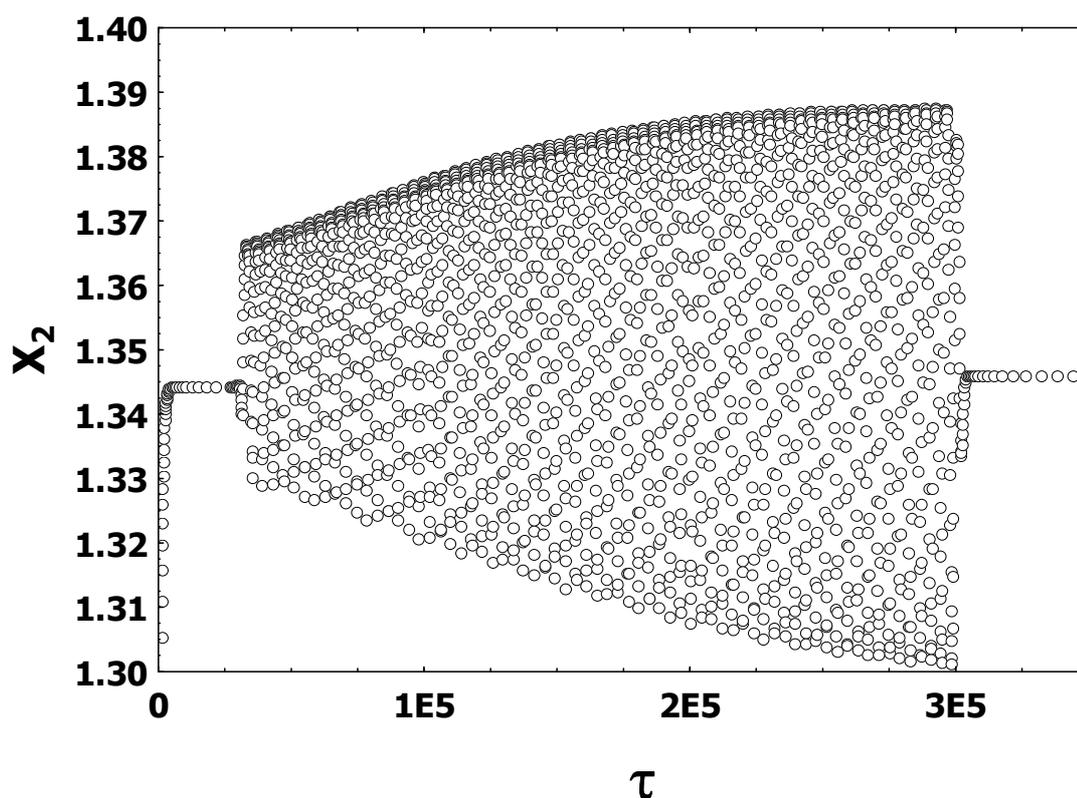

ภาพที่ 9 อุณหภูมิภายในปฏิกรณ์ที่เวลาต่างๆ ($\gamma = 15$, $Da = 0.4$, $b = 0.35$, $\gamma_D = 5$, $Da_D = 0.004$ และเริ่มมีการเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว ที่ $\tau = 0$)

โดยกราฟที่ยังไม่มีการเริ่มเสื่อมสภาพ ที่ $\tau = 0$ ลักษณะกราฟจะมีอุณหภูมิไร้หน่วยเริ่มจาก 1 แล้วมากขึ้นจนกระทั่งเข้าสู่สภาวะคงตัว จากภาพที่ 4.5 กราฟที่เวลาไร้หน่วยเท่ากับ 0 ค่าความเข้มข้นไร้หน่วยภายในเครื่องปฏิกรณ์จะค่อยๆ ลดลงเรื่อยๆ เมื่อระยะทางลึกเข้าไปในเครื่องปฏิกรณ์ จะกระทั่งเหลือ 0 ที่ตำแหน่งประมาณ 0.7 ของระยะไร้หน่วยตามแนวแกน ค่าอุณหภูมิขณะนี้จะอยู่ที่ 1 บวกกับค่า b หรือ 1.35 ซึ่งเป็นอุณหภูมิสูงสุดของระบบตอนยังไม่มี การเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา อีก 3 กราฟที่เวลาต่อมา จะมีค่าอุณหภูมิไร้หน่วยน้อยกว่ากราฟที่ยังไม่มีการเสื่อมสภาพ ในบริเวณต้นของปฏิกรณ์ (0-0.7) หลังจากช่วงแรกกราฟทั้ง 3 เส้นจะมีค่าอุณหภูมิไร้หน่วยมากกว่า อุณหภูมิสูงสุดของระบบก่อนที่จะมีการเสื่อมสภาพ แต่กราฟทั้ง 3 เวลาจะมีอุณหภูมิสูงสุด ณ ตำแหน่งที่ต่างกันและค่าสูงสุดของอุณหภูมินั้นไม่เท่ากันด้วย และจากภาพที่ 9 จะเห็นได้ว่า จุดสูงสุดของอุณหภูมิเปลี่ยนไปตามเวลาที่มากขึ้น อันเนื่องมาจากประสิทธิภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา ในช่วงแรกนั้นเสื่อมประสิทธิภาพไปหมดแล้วจึงเป็นผลทำให้โมเลกุลของสารตั้งต้นถ่ายทอดมายัง ช่วงถัดไปในเครื่องปฏิกรณ์และทำให้เกิดการเพิ่มความเข้มข้นของสารตั้งต้นจึงส่งผลให้ปฏิกิริยา

เกิดได้ดีในช่วงถัดไปที่ยังไม่มีการเสื่อมของตัวเร่งปฏิกิริยาและสูงขึ้นไปมากขึ้นตามลำดับจนตัวเร่งปฏิกิริยาหมดประสิทธิภาพทั่วเครื่องปฏิกรณ์

ในความเป็นจริงเครื่องปฏิกรณ์ที่ใช้งานไม่สามารถควบคุมอุณหภูมิของสารป้อนให้คงที่ตลอดเวลา ซึ่งผลกระทบของการถูกรบกวนของอุณหภูมิของสารป้อนที่ทางเข้าเครื่องปฏิกรณ์นั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าปัจจัยอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรือสร้างความเสียหายให้กับอุปกรณ์ต่างๆ หรือผู้ใช้อุปกรณ์นั้น จึงได้ออกแบบการทดลองเพื่อศึกษาผลกระทบเมื่อสารป้อนมีอุณหภูมิแกว่งขึ้น-ลง และพฤติกรรมของอุณหภูมิภายในเครื่องปฏิกรณ์ว่ามีลักษณะอย่างไร ในตอนแรกที่มีการทดลองยังไม่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา รอจนกว่าระบบเข้าสู่สมดุล ความเข้มข้นไรรุ่นก่อนทางออกต้องลดลงเท่ากับ 0 เวลาไรรุ่นที่ 30000 เริ่มมีการเสื่อมสภาพ พร้อมกับการรบกวนอุณหภูมิ แอมพลิจูด 0.01 ด้วยความถี่ 0.0016 จากนั้นนำค่าอุณหภูมิสูงสุด ณ เวลาต่างๆ มาสร้างกราฟความสัมพันธ์ระหว่าง อุณหภูมิไรรุ่น (X_2) กับเวลาไรรุ่น (τ)

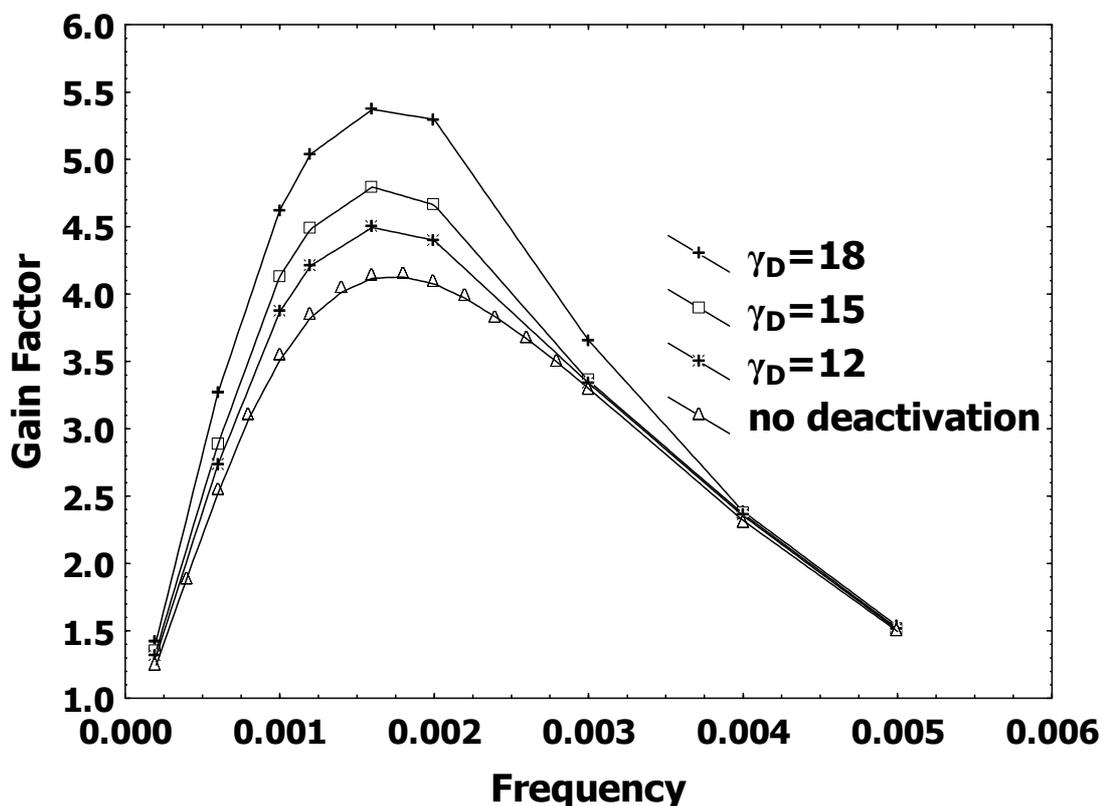
ภาพที่ 10 อุณหภูมิสูงสุดที่เวลาต่างๆ ภายในเครื่องปฏิกรณ์ ($Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $\gamma=15$, $Da=0.7$, $b=0.35$, $Le=2000$, $Da_D = 4 \cdot 10^{-7}$, $\gamma_D = 18$, แอมพลิจูด = 0.01 และความถี่ = 0.0016)

ภาพที่ 10 ค่าอุณหภูมิไร้หน่วยสูงสุดเริ่มจาก 0 แล้วมีค่ามากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งเข้าสู่สถานะคงตัวที่ค่าหนึ่งจนกระทั่งที่เวลา 0 กราฟก็เริ่มมีการแกว่งขึ้นลง หลังจากนั้นแอมพลิจูดในของอุณหภูมิไร้หน่วยสูงสุดมีค่ามากขึ้นเรื่อยๆ จนเริ่มจะเข้าสู่แอมพลิจูดคงที่ หากปฏิกรณ์ถูกรบกวนด้วยอุณหภูมิขาเข้าของสารป้อนในขณะเดียวกันที่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา ปฏิกิริยา ปฏิกิริยา กำพอนที่เกิดขึ้นจะได้รับผลกระทบจากอัตราการเสื่อมสภาพนี้ด้วย จะเห็นว่าอุณหภูมิสูงสุดภายในปฏิกรณ์มีการแกว่งขึ้นลงด้วยแอมพลิจูดที่สูงขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป เป็นผลเนื่องมาจากระยะจากปลายทางเข้าของปฏิกรณ์ถึงตำแหน่งที่มีอุณหภูมิสูงสุดมีการเคลื่อนย้ายห่างออกไปสู่ปลายทางออกของปฏิกรณ์ จึงทำให้ปรากฏการณ์ DIFI มีความรุนแรงมากขึ้น เพราะคลื่นความร้อนและมวลสารสามารถแยกจากกันได้มากขึ้น

จากการทดลอง (ในภาพที่ 10) เมื่อมีการรบกวนด้วยคลื่น sine wave ด้วยความถี่ต่างๆ หนึ่งก็มีการตอบสนองและเมื่อเปลี่ยนความถี่ก็จะมีผลที่เปลี่ยนไป จากเหตุการณ์ที่ผ่านมาบางความถี่ที่ให้อุณหภูมิสูงขึ้นมากจึงเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ต้องตระหนัก ถึงความสำคัญของค่าความถี่ของระบบ

ที่ถูกรบกวน เลขจึงมาศึกษาอย่างละเอียด เมื่อมีการเปลี่ยนความถี่จะมีผลอย่างไร โดยพิจารณาจาก คำนี gain factor ซึ่งนำมาใช้ในการบ่งชี้ถึงความแตกต่าง โดยที่ gain factor มีนิยามดังนี้

$$\text{Gain Factor} = \frac{(T_{\max, \text{transient}} - T_{\max, \text{initial steady state}})}{\text{step size of the inlet temperature}}$$

ภาพที่ 11 Resonance curves สำหรับ γ_D ต่าง ๆ

การทดลองนี้เพื่อหาความสัมพันธ์ของค่าพลังงานกระตุ้นของการเสื่อมสภาพตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) กับความถี่ จากรูปเส้นกราฟทั้งหมดมีลักษณะคล้ายระฆังคว่ำแต่จุดสูงสุดของยอดไม่เปลี่ยน โดยกราฟที่มีค่า γ_D สูงสุดมีแอมพลิจูดของโค้งมากที่สุด และลดลงตามค่า γ_D น้อยสุด เป็นระบบที่ไม่มีอาการเสื่อมสภาพหรือ $\gamma_D = 0$ จากการทดลองเมื่อมีการเพิ่มค่า γ_D หรือมีการเสื่อมสภาพเร็วขึ้นเป็นผลทำให้มีการขยายตัวความสูงของคลื่นที่รบกวนมากขึ้น เป็นผลมาจากค่าสูงทำให้มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาเร็วทำให้ช่วงการเกิดปฏิกิริยา (reaction zone) มีการขยายตัวทำให้เกิดปรากฏการณ์ DIFI ได้ง่าย และเมื่อความถี่น้อยๆ กล่าวคือเสมือนระบบมีการเปลี่ยนจนเข้าสู่สภาวะคงตัวแล้วจึงค่อยมีการเปลี่ยนแปลงอีก แต่ถ้ามีความถี่สูงเสมือนเปลี่ยนแปลงขึ้น-ลงเร็วมากจนระบบไม่สามารถตอบสนองได้ทัน ซึ่งคล้ายกับไม่มีการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นเหตุผลทำให้ความถี่ที่ก่อให้เกิดค่า Gain factor สูงที่สุด นั้นไม่อยู่ที่ตำแหน่งเดียวกันขึ้นอยู่กับปัจจัย $Pe_1, Pe_2, \gamma, Da, b$ และ Le

จากการศึกษาปรากฏการณ์กำหนดของปฏิกรณ์แบบอัดแน่นในช่วงความถี่ 0.0004-0.0050 ในขณะที่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาเกิดขึ้นพร้อมกัน พบว่ากรณีที่เกิดการเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็วจะทำให้การขยายของปรากฏการณ์กำหนดมีมากขึ้น ดังแสดงในภาพที่ 11 แต่หากความถี่ของการรบกวนอุณหภูมิทางเข้าของสารป้อนแตกต่างจากความถี่ธรรมชาติของระบบมาก การเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาจะมีผลค่อนข้างน้อยต่อปรากฏการณ์กำหนด

การคำนวณหาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อทำนายค่าความถี่ธรรมชาติของระบบ

ผลของการทดลองทั้งหมดบ่งบอกถึงความสำคัญของเรื่องความถี่ที่ควรใส่ใจ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์และผู้ใช้อุปกรณ์ เนื่องจากบางความถี่นั้นสามารถก่อให้เกิดการพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วของอุณหภูมิได้มากจากปรากฏการณ์กำหนด จึงเป็นเหตุที่ทำให้ต้องทราบค่าความถี่ธรรมชาติของระบบนั้นๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการดำเนินการที่สภาวะนั้น อย่างไรก็ตามการตรวจสอบการดำเนินการที่จะหาค่าความถี่ธรรมชาติของระบบจะต้องทดลองมากมายและเสียเวลามากเวลาไปใช้ในงานจริงและไม่สะดวกในการที่จะหาค่า น่าจะเป็นการดีถ้ามีแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่สามารถทำนายค่าความถี่ธรรมชาติ โดยไม่ต้องทดลองหลายๆ ครั้ง

จากการศึกษาพบว่าแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากการทดลองเพื่อคำนวณค่าความถี่ธรรมชาติ (Resonance frequency) ขึ้นอยู่กับตัวแปรทั้งหมด 6 ค่า ได้แก่ γ , Le, Pe₁, Pe₂, Da, และ b

ตารางที่ 1 ช่วงของค่าในตัวแปรต่างๆ

ตัวแปร	ช่วง
γ	9 ถึง 25
Le	500 ถึง 5000
Pe ₁	200 ถึง 700
Pe ₂	40 ถึง 150
Da	0.2 ถึง 0.7
b	0.3 ถึง 0.5

นำค่าตัวแปรสุ่มในตาราง ข 2 ไปดำเนินการทดลอง ซึ่งได้มาจากการสุ่มค่าในตารางที่ 1 โดยที่ทุกเงื่อนไขต้องทำการทดลองที่ความถี่ 0.0005- 0.0050 โดยเพิ่มทีละ 0.0005 (ทั้งหมด 30 เงื่อนไข เงื่อนไขละ 10 ความถี่ รวม 300 การทดลอง) ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ Pseudo-

homogeneous ปฏิกริยาอันดับ 1 และเป็นปฏิกริยาคายความร้อน จะได้ผลการทดลองนำมาหาค่า gain factor (วิธีหาคณวนก ก.1) และสามารถหาค่าความถี่ธรรมชาติ (วิธีหาคณวนก ก.2) แสดงในตารางที่ ข 3 โดยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์จะอยู่ในรูปแบบของ Power law

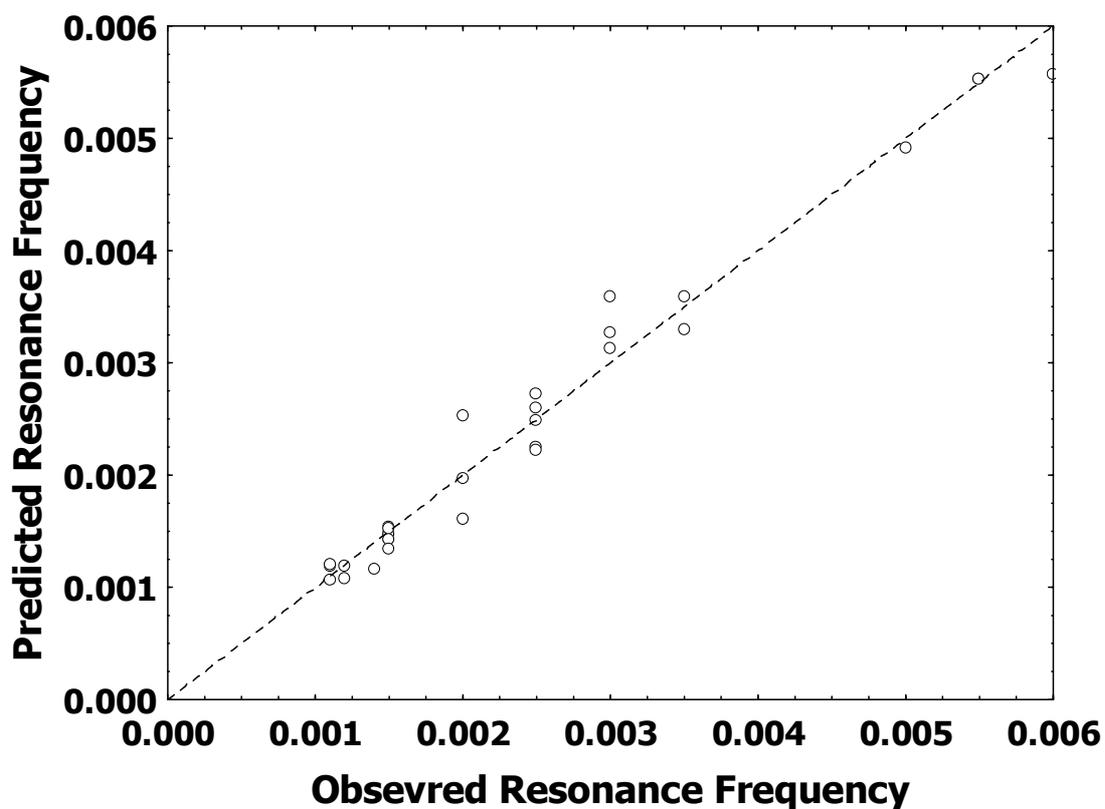
$$\text{Resonance frequency} = a\gamma^b Le^c Pe_1^d Pe_2^e Da^f b^g$$

ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ จะหาได้จากโปรแกรม แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ต่างๆ ในแบบจำลองทางคณิตศาสตร์

parameter	สัมประสิทธิ์
a	1.415
b	-0.133
c	-0.986
d	-0.126
e	0.513
f	0.230
g	-0.298

เมื่อนำค่าความถี่ที่หาได้จากการทดลองกับความถี่ที่ได้จากการแบบจำลอง (ข้อมูลจากตารางที่ ข 3) มาวาดกราฟจะได้กราฟแสดงดังภาพที่ 12

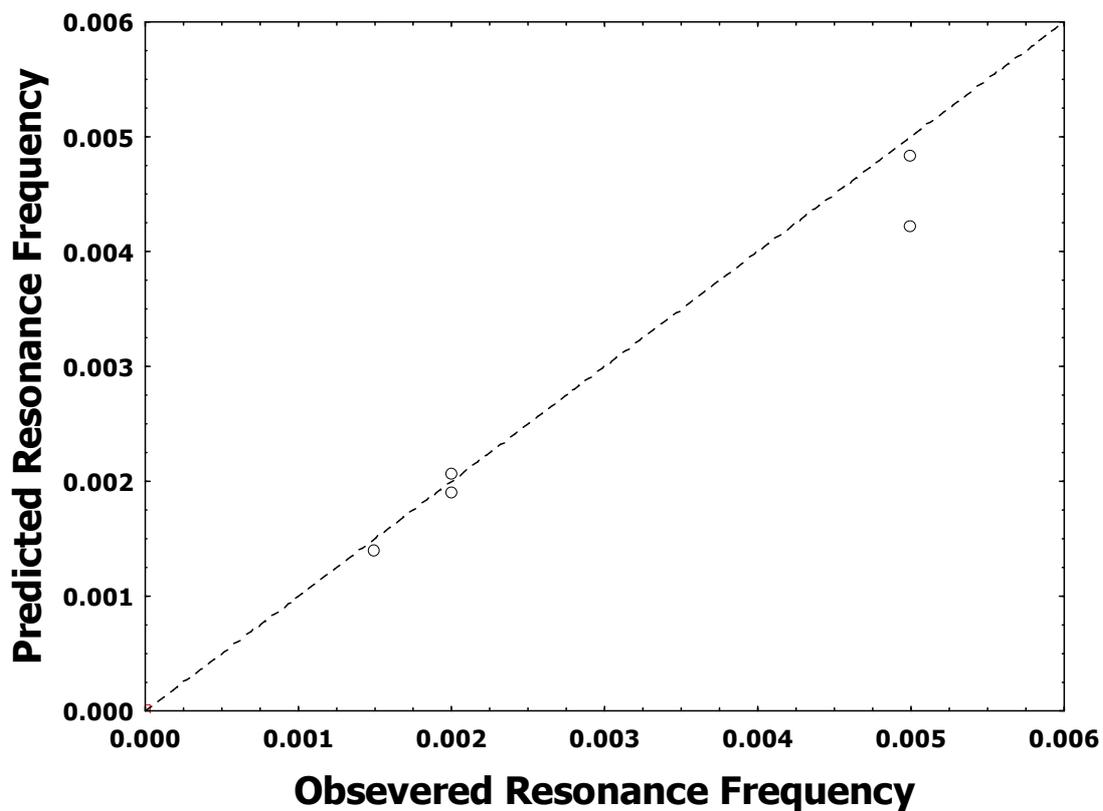

ภาพที่ 12 ค่าความถี่ที่ได้จากการทดลองและค่าความถี่ที่ได้จากการคำนวณแบบจำลองที่หาได้

ภาพที่ 12 เป็นรูปความสัมพันธ์ระหว่างค่าความถี่ที่ได้จากการทดลองกับค่าความถี่ที่ได้จากการคำนวณด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์

$$\text{Resonance frequency} = 1.415\gamma^{-0.133} Le^{-0.986} Pe_1^{-0.0126} Pe_2^{0.513} Da^{0.230} b^{-0.298}$$

ภาพที่ได้จะมีการกระจายของจุด อยู่บนเส้น 1 ต่อ 1 พอดี กัน จึงนำแบบจำลองไปทดสอบ โดยการทำการทดลองเพื่อทดสอบค่าความถี่ที่ได้จากการทดลองและค่าความถี่ที่ได้จากแบบจำลอง เป็นจำนวน 5 การทดลอง แสดงในตาราง ข 5 จะได้ผลการทดลองตาม ตาราง ข 6 ซึ่งแปลงเป็นความถี่ได้ตาม ตาราง ข 6

ภาพที่ 13 ค่าความถี่ที่ได้จากการทดลองและค่าความถี่ที่ได้จากการคำนวณแบบจำลองของตัวอย่างที่นำมาตรวจสอบ

ภาพที่ 13 เป็นรูปความสัมพันธ์ระหว่างค่าความถี่ที่ได้จากการทดลองเพื่อตรวจสอบความแม่นยำของแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่หามาได้กับค่าความถี่ที่ได้จากการคำนวณด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่หาออกมา ผลที่ได้จะกระจายตัวอยู่รอบๆ เส้น 1 ต่อ 1 ซึ่งผลเป็นที่น่าพอใจ

การพุ่งขึ้นของอุณหภูมิ (Overshoot temperature)

ปรากฏการณ์ที่สำคัญอีกปรากฏการณ์หนึ่งคือการพุ่งขึ้นของอุณหภูมิ (overshoot temperature) โดยบางการทดลองหรือเงื่อนไขจะเกิดปรากฏการณ์นี้ จากการทดลองที่ผ่านมาพบว่าการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาและอัตราการเกิดปฏิกิริยา ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์พุ่งขึ้นของอุณหภูมิ (อุณหภูมิพุ่งขึ้นนิยามว่าอุณหภูมิที่สูงขึ้นมากกว่าร้อยละ 5 ของอุณหภูมิสูงสุดที่สภาวะสมดุล) กล่าวคือ เมื่อมีการเสื่อมสภาพอย่างช้าๆ จะไม่เกิดเหตุการณ์นี้ แต่ถ้ามีการเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว ก็จะเกิดปรากฏการณ์นี้ขึ้นได้ เนื่องจากคลื่นของโมเลกุลที่ยังไม่ได้ถูกใช้ไปอันเนื่องมาจากตัวเร่งปฏิกิริยาได้เสื่อมสภาพไป จึงได้เคลื่อนตัวไปยังตำแหน่งถัดเข้าไปข้างในและเมื่อความเข้มข้นสูงขึ้นมากกว่าทางเข้า (ความเข้มข้นไร้น้อยกว่า 1) ก็ก่อให้เกิดปฏิกิริยาที่รุนแรงส่งผลให้อุณหภูมิ ณ จุดนั้นพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามถ้ามีการเสื่อมสภาพเร็วมากๆ (อย่างเช่นกรณีที่สารป้อนเป็นพิษต่อตัวเร่งปฏิกิริยา) ก็จะไม่เกิดการพุ่งขึ้นของอุณหภูมิ เพราะสารป้อนเมื่อกระทบกับตัวเร่งปฏิกิริยา ก็จะเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็วแม้ว่า คลื่น โมเลกุลของสารป้อนจะไหลถัดเข้าไปภายในเครื่องปฏิกรณ์ ก็จะเกิดการเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็วเช่นกัน อย่างไรก็ตามไม่สามารถบอกเกณฑ์ที่แน่นอนด้วยค่าใดค่าหนึ่งจากอัตราการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาและอัตราการเกิดปฏิกิริยาได้ จึงได้พยายามค้นหาเงื่อนไขในการเกิดปรากฏการณ์นี้ ด้วยการทดลองโดยออกแบบการทดลองสามค่า γ_1 (9-25), γ_2 (5.5-25), Da_1 (0.2-0.7) และ Da_2 (10^{-3} - 10^{-8}) กำหนดค่าคงที่ $Le = 2000$, $b = 0.35$, $Pe_1 = 300$, $Pe_2 = 40$ ดังตาราง ข 8 เป็นจำนวน 56 ตัวอย่าง และสรุปได้ว่าเกณฑ์ในการเกิดขึ้นอยู่กับสัดส่วนของอัตราการเกิดปฏิกิริยาหลักกับอัตราการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา โดยเก็บค่าที่ตำแหน่งอุณหภูมิสูงสุดหลังจากที่มีการเสื่อมสภาพ ($\tau = 30000.5$) สามารถเป็นดัชนีบ่งชี้การเกิดปรากฏการณ์นี้ได้ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง ช่วงแรกมีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาที่เร็วมาก (สัดส่วนต่ำกว่า 500) ช่วงถัดมา ตัวเร่งปฏิกิริยาเสื่อมสภาพไม่เร็วหรือไม่ช้าจนเกินไป (สัดส่วนประมาณ 500-20000) และในช่วงสุดท้าย (สัดส่วนของอัตราการเกิดปฏิกิริยาหลักกับอัตราการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา มากกว่า 20000) มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาที่ช้ามาก

ในกรณีที่สัดส่วนของอัตราการเกิดปฏิกิริยาหลักกับอัตราการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา น้อยกว่า 500 จะไม่เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าว อันเนื่องมาจากคลื่นมวลสารของสารป้อนพอเคลื่อนที่ไปกระทบกับตัวเร่งปฏิกิริยา ทำให้ ตัวเร่งปฏิกิริยาเสื่อมสภาพลงอย่างรวดเร็ว ทำให้สารตั้งต้นไม่สามารถเกิดปฏิกิริยาได้สมบูรณ์ คลื่นของสารตั้งต้นก็จะไหลไปในตำแหน่งถัดไปในเครื่องปฏิกรณ์ แต่ก็เกิดเหตุการณ์เหมือนเดิมคือตัวเร่งปฏิกิริยาเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปฏิกิริยาได้ไม่รุนแรง อย่างไรก็ตามถ้าสัดส่วนของอัตราการเกิดปฏิกิริยาหลักกับอัตราการ

เสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยามากกว่า 500 ขึ้นไปและไม่เกินประมาณ 20000 จะเกิดการพุ่งขึ้นของอุณหภูมิ เนื่องจากสารตั้งต้นจะเกิดปฏิกิริยาไม่สมบูรณ์จากการที่ตัวเร่งเสื่อมลงปฏิกิริยาในเครื่องปฏิกรณ์ ส่งผลให้สารป้อนไหลไปยังส่วนถัดไปในเครื่องปฏิกรณ์ซึ่งเป็นการทำให้ความเข้มข้นของสารตั้งต้นในตำแหน่งถัดไปที่ติดกัน สูงขึ้นอย่างรวดเร็วและทำให้ปฏิกิริยาเกิดอย่างรุนแรง ที่บริเวณที่เกิดปฏิกิริยาเคมีมีอุณหภูมิสูงขึ้นหรือที่เรียกว่าปรากฏการณ์ การพุ่งขึ้นของอุณหภูมิ อย่างไรก็ตาม ถ้าสัดส่วนมากกว่าประมาณ 20000 ก็จะไม่เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าว เพราะว่าสัดส่วนมากแสดงถึงอัตราการเสื่อมสภาพต่ำมากๆ ซึ่งแสดงว่าตัวเร่งปฏิกิริยาเสื่อมประสิทธิภาพช้ามากหรือเปรียบได้ว่าเกือบจะไม่เสื่อมสภาพ ซึ่งส่งผลทำให้ สารตั้งต้นสามารถเกิดปฏิกิริยาได้สมบูรณ์ ณ ที่บริเวณนั้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา อันได้แก่ ค่าพลังงานกระตุ้นของการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) และ Da_D (Damkohler number) พบว่า ผลการทดลองที่ได้สามารถสรุปได้ดังนี้

ค่าพลังงานกระตุ้นของการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) และ Da_D สูงจะมีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยามากกว่าที่ค่าต่ำ และจุดที่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาสูงสุดจะอยู่ในบริเวณกลางๆ ที่ทำปฏิกิริยา ยกเว้นในกรณีที่มีค่าพลังงานกระตุ้นของการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) ต่ำๆ จุดที่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาจะอยู่ที่บริเวณช่วงต้นของเครื่องปฏิกรณ์ และในกรณีที่มีค่าพลังงานกระตุ้นของการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา (γ_D) เท่ากับ 0 จุดที่เสื่อมสภาพจะเริ่มต้นตั้งแต่ว่าทางเข้าของเครื่องปฏิกรณ์และเป็นจุดที่มีหิมคประสิทธิภาพความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยามากที่สุด

การเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาและอัตราการเกิดปฏิกิริยา อาจส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์คลื่นก่อนการสิ้นสุดของปฏิกิริยา (Pre-extinction wave) หรือการพุ่งขึ้นของอุณหภูมิ (การพุ่งขึ้นของอุณหภูมิต้องมากกว่า 5% ของอุณหภูมิสูงสุดที่สภาวะคงตัว ก่อนมีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา) โดยขึ้นอยู่กับค่าสัมบูรณ์ของสัดส่วนการเกิดปฏิกิริยาหลักกับอัตราการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา ถ้าสัดส่วนของอัตราการเกิดปฏิกิริยาหลักกับอัตราการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยามากกว่า 500 ขึ้นไปและไม่เกินประมาณ 20000 จะเกิดปรากฏการณ์พุ่งขึ้นของอุณหภูมิ

การเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยามีส่วนเสริมให้ปรากฏการณ์การแกว่งของอุณหภูมิภายในเครื่องปฏิกรณ์มากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากสาเหตุการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา ทำให้บริเวณของการเกิดปฏิกิริยานั้นยืดออกไปทางท้ายเครื่องปฏิกรณ์ ทำให้เกิดความไม่สมดุลของความเร็วของคลื่น โมเลกุลกับความเร็วจนคลื่นความร้อน ซึ่งนำไปสู่การขยายตัวของอุณหภูมิที่กวัดแกว่งภายในปฏิกรณ์

จากการศึกษาพบว่าแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากการทดลองเพื่อคำนวณค่าความถี่ธรรมชาติ (Resonance frequency) ขึ้นอยู่กับตัวแปรทั้งหมด 6 ค่า ได้แก่ γ , Le, Pe_1 , Pe_2 , Da, และ b โดยมีความสัมพันธ์ดังนี้

$$\text{Resonance frequency} = 1.415\gamma^{-0.133} Le^{-0.986} Pe_1^{-0.126} Pe_2^{0.513} Da^{0.230} b^{-0.298}$$

ข้อเสนอแนะ

ค่าความถี่ที่นำมาใช้ในการสร้างแบบจำลองควรจะทำให้ละเอียดมากกว่านี้ ไม่ควรจะกระโดดข้าม เช่น 0.0001, 0.0002, 0.0003 จากเดิม 0.0004, 0.0008, 0.0012 เพื่อจะได้ค่าที่นำมาสร้างแบบจำลองได้ถูกต้องแม่นยำมากขึ้น เนื่องจากในการทดลองเริ่มแรกยังไม่ทราบถึงความสำคัญของระยะห่างของค่าความถี่ที่ใช้ ประกอบกับในแต่ละเงื่อนไข ต้องทำอย่างน้อย 10 ค่าความถี่ (0.0005-0.0050) อีกทั้งในช่วงแรกยังไม่ทราบว่าผลการทดลองที่ได้จะมีความสัมพันธ์กัน และถ้าทำค่าความถี่ที่ใกล้กัน (เป็น 0.0001, 0.0002, 0.0003) อีกทั้งในช่วงค่าความถี่เท่าเดิมจะทำให้จำนวนการทดลองเพิ่มมากขึ้นเป็น 50 ค่าความถี่ หรืออาจจะทำทุกๆ 0.0005, 0.0010, 0.0015 แล้วถ้าพบว่าค่าความถี่ธรรมชาติของระบบนั้นอยู่ที่ช่วงใด ให้ทำการทดลองช่วงนั้นให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น ซึ่งคาดว่าจะทำให้ได้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่สามารถทำนายค่าได้แม่นยำยิ่งขึ้น

นำค่าตำแหน่ง X (ตำแหน่งที่อุณหภูมิสูงสุดของระบบเริ่มเข้าสู่สมดุลเป็นตำแหน่งแรกภายในเครื่องปฏิกรณ์) มาใช้ในแบบจำลอง จากการสังเกตผลการทดลองพบว่ามีแนวโน้มที่ตำแหน่งค่า X อาจจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรภายในกลุ่ม γ , Le, Pe_1 , Pe_2 , Da และ b เนื่องด้วยในแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการทำนายค่าความถี่ธรรมชาติของระบบมีตัวแปรอยู่ถึง 6 ค่า ซึ่งเป็นการยุ่งยากในการที่จะคำนวณให้ได้ค่าความถี่ธรรมชาติออกมา หรือสามารถหาความสัมพันธ์ภายในตัวแปรทั้ง 6 ตัวมีความสัมพันธ์กันเอง ตัวหนึ่งมีค่าเพิ่มอีกตัวหนึ่งมีค่าลดลงเป็นสัดส่วนกัน ทำให้สามารถตัดตัวแปรกลุ่มนั้นทิ้งไปได้

ในการใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาแบบแพ็คกิ้ง หลังจากที่มีการเสื่อมสภาพหรือใช้งานไประยะเวลาหนึ่ง จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพความว่องไวในแต่ละจุดภายในปฏิกรณ์นั้นมีการเสื่อมสภาพที่ไม่เท่ากัน จนกระทั่งจุดใดจุดหนึ่งหมดความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยาหรือเสื่อมสภาพจนหมดประสิทธิภาพจะทำให้เกิดปฏิกิริยาได้ไม่คิ่ดั้งเดิม กล่าวคือสารตั้งต้นไม่ถูกเปลี่ยนไปเป็นผลิตภัณฑ์ได้ทั้งหมดหรืออีกนัยหนึ่งว่า ใช้ประสิทธิภาพของตัวเร่งปฏิกิริยาแบบแพ็คกิ้งได้ไม่มีประสิทธิภาพ และจากสังเกตพบว่าโดยส่วนใหญ่จุดที่มีการเสื่อมสภาพมากที่สุดจะอยู่บริเวณกลางของปฏิกรณ์

และด้านทางเข้าและขาออกถูกใช้งานในสัดส่วนที่น้อยลงหรือยังไม่สัมประสิทธิ์ความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยาที่สูงอยู่ จึงอาจทำการทดลองโดยแบ่งตัวเร่งปฏิกิริยาในปฏิกรณ์ออกเป็น 2 ส่วน (ส่วนหน้าและส่วนหลัง) แล้วทดลองโดยใช้เวลาเท่าเดิม แต่เมื่อเวลาครั้งหนึ่งของเวลาทั้งหมดให้สลับตำแหน่งตัวเร่งปฏิกิริยา เพื่อให้จุดที่มีการเสื่อมสภาพของตัวเร่งปฏิกิริยานั้นไม่ใช่จุดเดิมแล้วนำจุดที่ยังมีความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยามาแทนในจุดที่มีการใช้งานมากที่สุด

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- Abdul-kareem H.K., Hudgins R.R., Silveston P.L. (1980). Forced cycling of the catalytic oxidation of CO over a V_2O_5 catalyst. II. Temperature cycling, **Chemical Engineering Science**, 35, 2085-2088.
- Butt, J. B., and Petersen, E. E. (1998). Activation, deactivation and poisoning of catalysts. **New York: Academic Press.**
- Chen, Y.C., and Luss, D. (1998). Wrong-way behavior of packed-bed reactors: Influence of interphase transport. **AIChE Journal**, 35, 1148-1156.
- Crider, J.E., Foss A.S., (1996). Computational Studies of Transients in Packed Tubular Chemical Reactors, **AIChE journal**. 12, 514-522.
- Jaree A., (2001). Stabilization of a packed-bed reactor in the presence of differential flow instability. **Ph.D. thesis in Chemical Engineering**, University of Waterloo, Waterloo, Ontario, Canada.
- Jaree A., Hudgins R.R., Budman H., Silveston P.L., Yakhnin V., Menzinger M., (2003). Hysteresis and extinction waves in catalytic CO oxidation caused by perturbations of reactant concentration in a packed-bed reactor, **Industrial and Engineering Chemical Research**, 42, 1662-1673.
- Jaree A., Hudgins R.R., Budman H., Silveston P.L., Yakhnin V., Menzinger M., (2003a). Amplication of inlet temperature disturbances in a packed-bed reactor for CO oxidation over Pt/ Al_2O_3 . **Chemical Engineering Science**, 58, 833 – 839.
- Jensen, K.F., Ray, W.H., (1982). The bifurcation behavior of tubular reactors. **Chemical Engineering Science**, 37, 199-222.

- Mehta P.S., Sams W.N., Luss D. (1981). Wrong-Way Behavior of packed-Bed Reactors : I. The Pseudo-homogeneous Model. **AIChE Journal**, 27, 234.
- Oh, S.H., Cavendish, C., (1982). Transients in monolithic catalytic converters: response to step function changes in feedstream temperature as related to controlling automobile emission. **Industrial Engineering Chemistry and Production Research Development**, 21, 29.
- Rovinsky, A., and Menzinger, M. (1992). Chemical instability induced by a differential flow (Part 1: Theory). **Physical Review Letters**, 69, 350.
- Rovinsky, A., and Menzinger, M. (1993). Chemical instability induced by a differential flow, II: experiments. **Physics Review Letters**, 70, 778.
- Yakhnin V., Menzinger M., (1995). Absolute instability induced by differential transport in the tubular packed-bed reactor with recycling, **Chemical Engineering Science**, 50, 1591–1593.
- Yakhnin V., Menzinger M., (1995). Convective instability induced by differential transport in the tubular packed-bed reactor, **Chemical Engineering Science**, 50, 2853–2859.
- Yakhnin V., Menzinger M., (1998). Moving hot spot and resonance in adiabatic packed-bed reactors. **AIChE journal**, 44(5), 1222-1225.

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างการคำนวณ

การคำนวณหาค่า Gain Factor

$$Gain Factor = \frac{(T_{\max,transient} - T_{\max,initial\ steady\ state})}{step\ size\ of\ the\ inlet\ temperature}$$

ตัวอย่างการคำนวณ

$$T_{\max,transient} = 1.365864$$

$$T_{\max,initial\ steady\ state} = 1.346533$$

Step size of the inlet temperature = 0.01

$$Gain Factor = \frac{(1.365864 - 1.346533)}{0.01}$$

$$Gain Factor = 1.933125$$

ก็จะได้ค่า Gain Factor ที่ระบบหนึ่งและความถี่ค่าหนึ่ง ($Pe_1=300$, $Pe_2=40$, $b=0.35$, $Da=0.4$, $Le=2000$, $\gamma=15$ และที่ความถี่ 0.0004)

การหาค่าความถี่ธรรมชาติของระบบ

ในการหาค่าความถี่ของระบบนั้น (จะต้องทราบค่า γ , L_e , P_{e1} , P_{e2} , D_a , b) จะต้องสุ่มค่าความถี่ให้เป็นช่วง กล่าวคือ ทำการทดลองที่เงื่อนไขเดียวกัน แต่ที่ความถี่ระหว่าง 0.0004-0.0050 แล้วเก็บข้อมูลมาหาค่า Gain Factor ทุกความถี่ แสดงในตารางที่ ก 1

ตารางที่ ก 1 ค่าความถี่ของระบบตัวอย่างและค่า Gain Factor ที่คำนวณ

ความถี่	Gain Factor
0.0004	1.933125
0.0008	3.106874
0.0010	3.557572
0.0012	3.881317
0.0016	4.192587
0.0020	4.17643
0.0030	3.397827
0.0040	2.364838
0.0050	1.513249

ค่า Gain factor ที่มากที่สุดในการเงื่อนไขแบบเดียวกันแต่ต่างกันที่ความถี่จะเป็นค่าความถี่ธรรมชาติ เพราะฉะนั้นค่าความถี่ 0.0016จะเป็นค่าความถี่ธรรมชาติ (Resonance frequency) ของระบบนี้

การคำนวณหาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์

แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากการทดลองเพื่อคำนวณค่าความถี่ธรรมชาติ (Resonance frequency) ขึ้นอยู่กับตัวแปรทั้งหมด 6 ค่า ได้แก่ γ , Le, Pe_1 , Pe_2 , Da, และ b แสดงในตารางที่ ข 2

ตารางที่ ก 2 ช่วงของค่าในตัวแปรต่าง ๆ

ตัวแปร	ช่วง
γ	9 ถึง 25
Le	500 ถึง 5000
Pe_1	200 ถึง 700
Pe_2	40 ถึง 150
Da	0.2 ถึง 0.7
b	0.3 ถึง 0.5

นำค่าตัวแปรตาราง ข 2 ไปดำเนินการทดลอง โดยที่ทุกเงื่อนไขต้องทำการทดลองที่ความถี่ 0.0005-0.0050 โดยเพิ่มทีละ 0.0005 (ทั้งหมด 30 เงื่อนไข เงื่อนไขละ 10 ความถี่ รวม 300 การทดลอง) จะได้ผลการทดลอง แสดงในตารางที่ ข 3 โดยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์จะอยู่ในรูปแบบของ power law

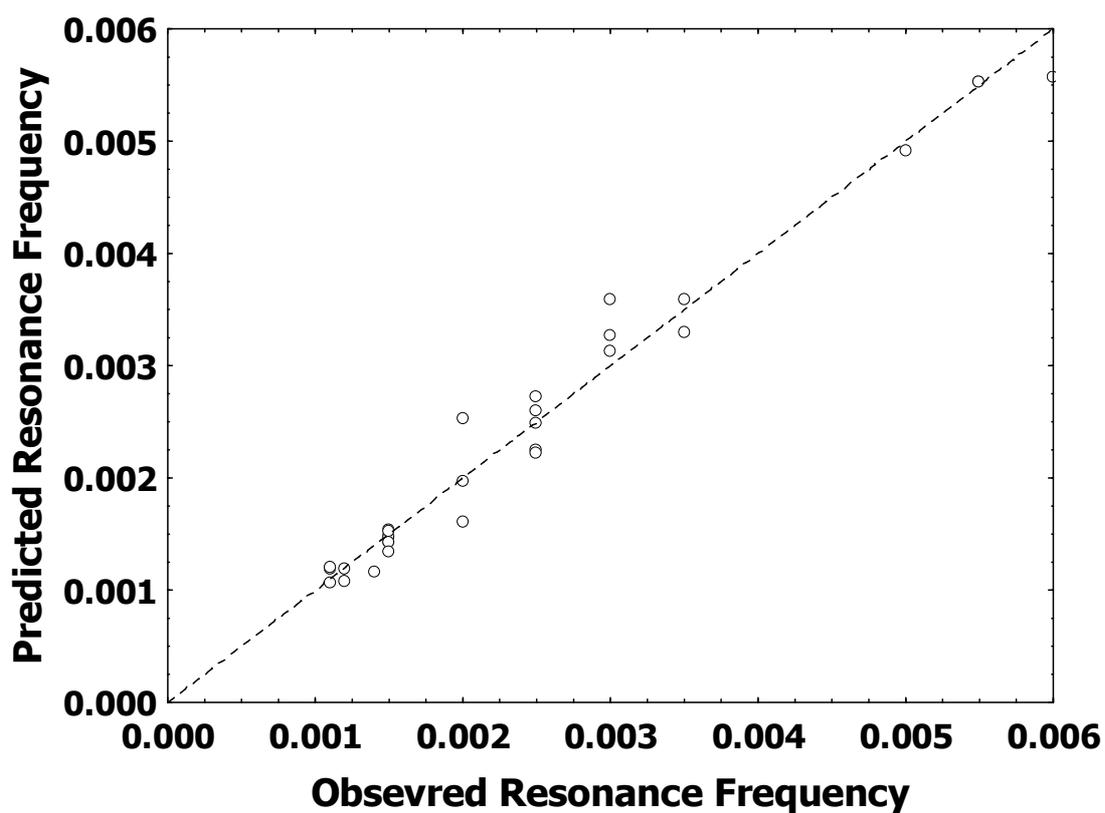
$$\text{Resonance frequency} = a\gamma^b Le^c Pe_1^d Pe_2^e Da^f b^g$$

ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ จะหาได้จากโปรแกรมแสดงในตารางที่ ก 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ต่างๆ ในแบบจำลองทางคณิตศาสตร์

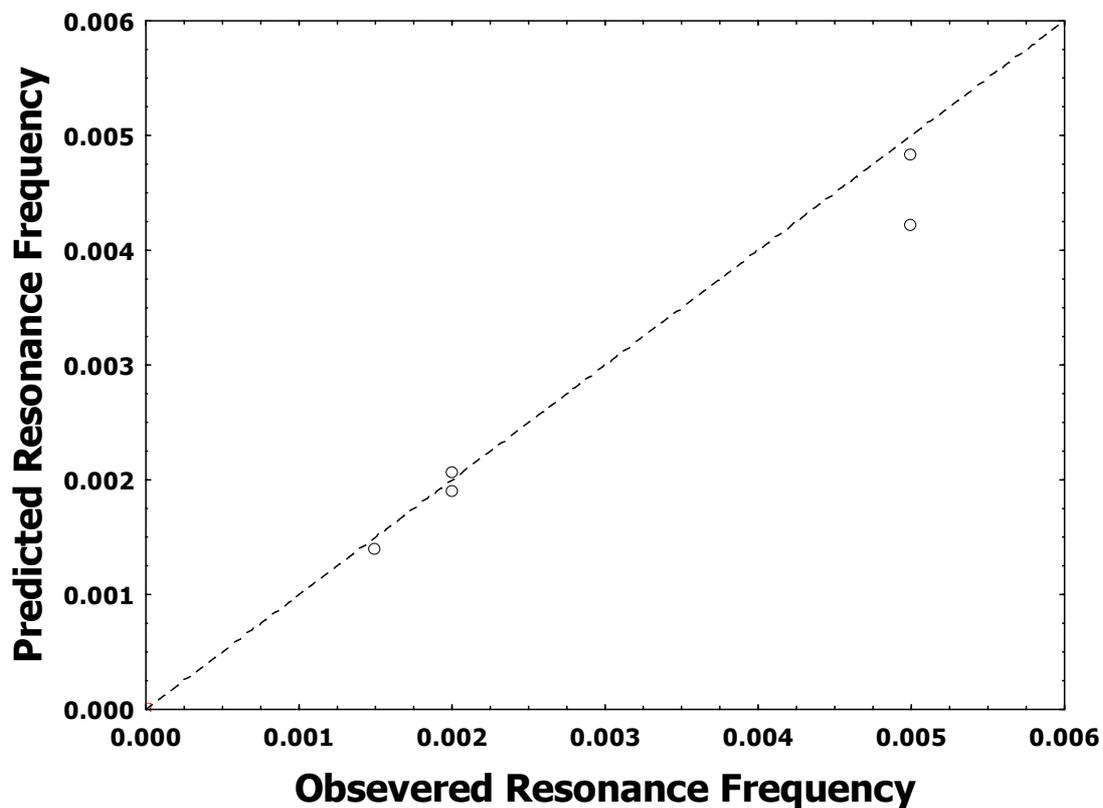
parameter	สัมประสิทธิ์
a	1.415
b	-0.133
c	-0.986
d	-0.126
e	0.513
f	0.230
g	-0.298

เมื่อนำค่าคาบเวลาที่หาได้จากการทดลองกับค่าที่ได้จากการแบบจำลอง (ข้อมูลจากตารางที่ ข.3) มาวาดกราฟจะได้กราฟแสดงดังภาพที่ ก 1

ภาพที่ ก 1 ค่าความถี่ที่ได้จากการทดลองและค่าความถี่ที่ได้จากการคำนวณแบบจำลองที่หาได้

พอได้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์แล้วต้องในตรวจสอบ โดยการทดลองเพื่อทดสอบ ค่าความถี่ที่ได้จากการทดลองและค่าความถี่ที่ได้จากแบบจำลอง เป็นจำนวน 5 การทดลอง แสดงใน ตาราง ข 5 จะได้ผลการทดลองตาม ตาราง ข 6 ซึ่งแปลงเป็นค่าคาบได้ตามตาราง ข 6

ภาพที่ ก 2 ค่าความถี่ที่ได้จากการทดลองและค่าความถี่ที่ได้จากการคำนวณแบบจำลองของตัวอย่าง ที่นำมาตรวจสอบ

ภาคผนวก ข
ข้อมูลการทดลอง

ตารางที่ ข 1 ค่าตัวแปรต่าง ๆ เพื่อใช้ศึกษาความถี่ธรรมชาติของระบบ

run	γ	Le	Pe1	Pe2	Da	b
1	15	2000	300	40	0.40	0.35
2	20	1500	400	60	0.20	0.3
3	17	1800	600	100	0.30	0.4
4	12	2200	500	120	0.50	0.5
5	10	2300	200	80	0.35	0.45

ตารางที่ ข 2 ค่าตัวแปรต่างๆ เพื่อใช้ในการหาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์

run	γ	Le	Pe1	Pe2	Da	b
1	15	3000	300	40	0.55	0.30
2	20	1500	400	60	0.50	0.35
3	14	3500	600	100	0.40	0.40
4	9	2500	500	120	0.60	0.50
5	10	2000	200	80	0.70	0.45
6	25	5000	300	150	0.30	0.30
7	22	500	400	50	0.25	0.40
8	19	1000	500	70	0.20	0.50
9	13.5	4000	600	90	0.60	0.40
10	23	4500	700	110	0.40	0.45
11	18	3300	420	60	0.30	0.45
12	14	2800	210	120	0.47	0.40
13	15.5	3400	230	50	0.60	0.30
14	17	940	430	100	0.40	0.50
15	13.5	3900	500	60	0.40	0.48
16	12	4800	350	70	0.45	0.45
17	24	1200	450	130	0.40	0.30
18	21	3600	550	110	0.35	0.40
19	15	800	650	50	0.55	0.30
20	15.9	1178	205	83	0.46	0.41
21	13.9	4666	350	112	0.43	0.37
22	9.7	3891	671	59	0.60	0.48
23	15	1052	478	46	0.32	0.45
24	22.1	2871	533	146	0.66	0.40
25	17.2	2877	425	109	0.52	0.37

ตารางที่ ข 2 ค่าตัวแปรต่าง ๆ เพื่อใช้ในการหาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (ต่อ)

run	γ	Le	Pe1	Pe2	Da	b
26	21	4063	439	59	0.54	0.31
27	11.1	2743	483	75	0.54	0.42
28	20.7	1762	564	107	0.62	0.35
29	20.1	4295	374	74	0.61	0.31
30	17	2945	419	110	0.53	0.37

ตารางที่ 3 ผลการทดลองค่าความถี่ธรรมชาติของที่ทำการสุม 30 ตัวอย่าง

run	ความถี่
1	0.0015
2	0.0030
3	0.0020
4	0.0025
5	0.0030
6	0.0015
7	0.0035
8	0.0030
9	0.0015
10	0.0014
11	0.0012
12	0.0025
13	0.0015
14	0.0060
15	0.0012
16	0.0011
17	0.0055
18	0.0015
19	0.0055
20	0.0050
21	0.0015
22	0.0012
23	0.0035
24	0.0020
25	0.0025

ตารางที่ ข 3 ผลการทดลองค่าความถี่ธรรมชาติของที่ทำกรสู่ม 30 ตัวอย่าง (ต่อ)

run	ความถี่
26	0.0010
27	0.0020
28	0.0035
29	0.0015
30	0.0025

หมายเหตุ ค่าความถี่ที่ได้อยู่ในช่วง 0.0010-0.0015 มีการทำการทดลองเพิ่มเพื่อความละเอียด

ตารางที่ ข 4 คาบเวลาที่ได้จากการทดลองและค่าคาบเวลาที่ได้จากแบบจำลอง

run	การทดลอง	แบบจำลอง
1	0.0015	0.0014
2	0.0030	0.0030
3	0.0020	0.0017
4	0.0025	0.0027
5	0.0030	0.0030
6	0.0015	0.0016
7	0.0035	0.0064
8	0.0030	0.0037
9	0.0015	0.0015
10	0.0014	0.0013
11	0.0012	0.0013
12	0.0025	0.0026
13	0.0015	0.0015
14	0.0060	0.0053
15	0.0012	0.0011
16	0.0011	0.0011
17	0.0055	0.0055
18	0.0015	0.0016
19	0.0055	0.0051
20	0.0050	0.0045
21	0.0015	0.0015
22	0.0012	0.0012
23	0.0035	0.0032
24	0.0020	0.0025
25	0.0025	0.0023

ตารางที่ ข 4 คาบเวลาที่ได้จากการทดลองและค่าคาบเวลาที่ได้จากแบบจำลอง (ต่อ)

run	การทดลอง	แบบจำลอง
26	0.0010	0.0012
27	0.0020	0.0020
28	0.0035	0.0035
29	0.0015	0.0014
30	0.0025	0.0022

หมายเหตุ ค่าความถี่ที่ได้อยู่ในช่วง 0.0010-0.0015 มีการทำการทดลองเพิ่มเพื่อความละเอียด

ตารางที่ 5 ค่าตัวแปรต่างๆ เพื่อใช้ในทดสอบแบบจำลองทางคณิตศาสตร์

test	γ	Le	Pe1	Pe2	Da	b
1	24.3	1449	483	104	0.64	0.31
2	14.1	2651	542	80	0.35	0.43
3	12.6	1425	443	122	0.55	0.37
4	13	4959	699	115	0.54	0.4
5	12.6	3521	677	119	0.61	0.35

ตารางที่ 6 ผลการทดลองค่าความถี่ธรรมชาติของ 5 ตัวอย่างเพื่อทดสอบแบบจำลอง

test	ความถี่
1	0.0050
2	0.0020
3	0.0050
4	0.0015
5	0.0020

ตารางที่ ๗ ค่าความถี่ที่ได้จากการทดลองและค่าความถี่ที่ได้จากแบบจำลอง ของ 5 ตัวอย่าง

test	การทดลอง	แบบจำลอง
1	0.0050	0.0042
2	0.0020	0.0019
3	0.0050	0.0048
4	0.0015	0.0014
5	0.0020	0.0021

ตารางที่ ข 8 ค่าตัวแปรต่างๆ เพื่อใช้ศึกษาคลื่นก่อนการสิ้นสุดปฏิกิริยา

run	γ	γD	Da	DaD	30001		
					F	dt(coe)	f/dt(coe)
1	22.7	9.1	0.25	3.5E-03	12.950687	-0.010458	-1238
2	22.7	9.6	0.51	2.1E-03	25.120131	-0.007453	-3371
3	17.0	7.0	0.62	2.7E-03	7.543745	-0.004787	-1576
4	17.5	12.0	0.61	3.0E-04	8.599269	-0.001374	-6260
5	21.9	11.5	0.49	3.6E-03	22.015409	-0.018859	-1167
6	17.9	15.7	0.30	3.9E-03	3.944823	-0.033245	-119
7	18.4	23.6	0.49	4.0E-03	7.441861	-0.255992	-29
8	24.3	18.2	0.69	3.5E-03	31.504965	-0.051694	-609
9	18.3	15.5	0.60	1.6E-03	10.549943	-0.015777	-669
10	15.2	16.0	0.56	2.2E-03	4.101273	-0.019360	-212
11	17.9	14.6	0.31	1.5E-03	4.125281	-0.010104	-408
12	21.9	15.1	0.44	2.8E-03	20.606656	-0.031040	-664
13	19.4	11.8	0.57	6.0E-04	13.701551	-0.002987	-4588
14	24.6	12.4	0.26	3.0E-04	24.954113	-0.020850	-1197
15	18.3	23.2	0.53	5.7E-04	8.918470	-0.029197	-305
16	20.0	10.2	0.59	2.5E-03	16.700823	-0.009549	-1749
17	23.7	21.6	0.25	3.6E-03	16.854077	-0.180743	-93
18	19.8	18.3	0.40	1.6E-03	9.827828	-0.029195	-337
19	20.9	12.5	0.41	3.6E-03	14.242871	-0.021588	-660
20	17.4	6.9	0.37	4.0E-03	4.490721	-0.006399	-702

ตารางที่ ๘ ค่าตัวแปรต่างๆ เพื่อใช้ศึกษาคลื่นก่อนการสิ้นสุดปฏิกิริยา (ต่อ)

run	γ	γD	Da	DaD	30001		
					F	dt(coe)	f/dt(coe)
21	24.3	17.6	0.22	1.2E-04	18.328408	-0.002288	-8009
22	18.4	24.7	0.33	5.0E-04	5.066534	-0.031763	-160
23	14.3	19.4	0.66	1.0E-03	3.955475	-0.017549	-225
24	19.2	14.5	0.33	8.1E-05	6.442436	-0.000584	-11030
25	24.6	13.1	0.68	1.5E-03	32.267238	-0.008357	-3861
26	21.1	20.8	0.43	6.8E-04	16.234150	-0.024934	-651
27	17.5	9.3	0.43	1.9E-03	5.551554	-0.004762	-1166
28	20.9	23.7	0.47	4.9E-04	16.398438	-0.033285	-493
29	16.3	22.6	0.49	3.0E-03	4.432809	-0.120647	-37
30	15.8	21.2	0.46	1.8E-03	3.735296	-0.048589	-77
31	17.5	7.8	0.65	3.0E-04	9.291168	-0.000637	-14585
32	16.7	15.9	0.65	1.0E-04	7.398540	-0.000963	-7682
33	21.3	19.4	0.59	1.3E-03	21.526374	-0.032843	-655
34	21.8	13.1	0.41	3.0E-03	18.987551	-0.021793	-871
35	15.7	20.9	0.54	2.4E-03	4.368139	-0.062973	-69
36	20.2	5.8	0.21	6.1E-04	4.845420	-0.000807	-6005
37	18.8	21.9	0.32	2.3E-03	5.345605	-0.082271	-65
38	24.5	8.8	0.29	1.9E-03	25.813751	-0.006374	-4050
39	19.3	12.0	0.68	3.0E-03	16.001915	-0.015930	-1005
40	18.0	13.0	0.56	6.4E-04	8.900508	-0.003374	-2638

ตารางที่ ข 8 ค่าตัวแปรต่างๆ เพื่อใช้ศึกษาค้นก่อนการสิ้นสุดปฏิกิริยา (ต่อ)

run	γ	γD	Da	DaD	30001		
					F	dt(coe)	f/dt(coe)
41	19.4	22.1	0.41	3.2E-03	8.521252	-0.138934	-61
42	16.6	23.8	0.64	1.7E-03	6.743162	-0.094692	-71
43	15.0	12.2	0.69	1.4E-03	5.008250	-0.005857	-855
44	15.7	7.3	0.54	4.1E-04	4.489570	-0.000682	-6588
45	14.7	7.8	0.48	5.0E-04	3.043748	-0.000880	-3459
46	19.3	9.7	0.36	1.3E-03	7.440319	-0.003751	-1983
47	18.0	12.4	0.34	3.7E-03	4.755533	-0.016451	-289
48	17.3	17.2	0.63	5.6E-04	8.352971	-0.007866	-1062
49	19.5	14.5	0.62	3.9E-03	15.306560	-0.034783	-440
50	16.8	19.3	0.37	2.8E-03	3.744033	-0.050996	-73
51	15.7	19.4	0.46	2.0E-03	3.664345	-0.036058	-102
52	24.0	22.7	0.26	2.5E-04	20.775463	-0.012098	-1717
53	15.7	14.7	0.36	1.5E-03	2.787840	-0.009557	-292
54	23.1	16.9	0.27	2.9E-03	16.378812	-0.045289	-362
55	23.5	16.7	0.48	3.6E-03	27.069675	-0.051123	-529
56	18.0	24.9	0.34	6.6E-04	4.666749	-0.045902	-102

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นายบุญเลิศ บุญสำราญจิตต์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 4 เดือนธันวาคม พ.ศ.2524
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	วศ.บ. (วิศวกรรมเคมี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ.2546)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	
ผลงานดีเด่นและรางวัลทางวิชาการ	